YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu neljäs jaosto)

14 päivänä syyskuuta 1995 *

Yhdistetyissä asioissa T-480/93 ja T-483/93,

Antillean Rice Mills NV, Alankomaiden Antillien oikeuden mukainen yhtiö, kotipaikka Bonaire (Alankomaiden Antillit),

Trading & Shipping Co. Ter Beck BV, alankomaalainen yhtiö, kotipaikka Amsterdam,

edustajinaan asianajaja Paul Glazener ja asianajaja Winfred Knibbeler, Rotterdam, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Marc Loesch, 11 rue Goethe,

ja

European Rice Brokers AVV, arubalainen yhtiö, kotipaikka Oranjestad (Aruba),

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

Alesie Curaçao NV, Alankomaiden Antillien oikeuden mukainen yhtiö, kotipaikka Willemstad, Curaçao (Alankomaiden Antillit),

Guyana Investments AVV, arubalainen yhtiö, kotipaikka Oranjestad (Aruba),

edustajanaan asianajaja Johan Pel, Amsterdam, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Luc Frieden, 62 avenue Guillaume,

kantajina,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudelliset neuvonantajat Étienne Lasnet ja Thomas van Rijn sekä oikeudellisen yksikön virkamies Marc van der Woude, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

jota tukevat

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Guus Houttuin, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Euroopan investointipankin lakiasiainosaston johtaja Bruno Eynard, 100 boulevard Konrad Adenauer,

Ranskan tasavalta, asiamiehinään oikeusministeriön oikeudellisen osaston varaosastopäällikkö Edwige Belliard, saman osaston apulaisosastopäällikkö Catherine de Salins ja ulkoasiainsihteeri Claude Chavance, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö, 9 boulevard du Prince Henri,

Italian tasavalta, edustajanaan valtionasiamies Danilo Del Gaizo, prosessiosoite Luxemburgissa Italian suurlähetystö, 5 rue Marie Adelaïde,

väliintulijoina,

jossa vaaditaan Alankomaiden Antilleilta peräisin olevaa riisiä koskevien suojatoimenpiteiden toteuttamisesta 25 päivänä helmikuuta 1993 tehdyn päätöksen 93/127/ETY (EYVL L 50, s. 27) ja 25 päivänä helmikuuta 1993 tehdyn päätöksen 93/127/ETY muuttamisesta 13 päivänä huhtikuuta 1993 tehdyn päätöksen 93/211/ETY (EYVL L 90, s. 36) kumoamista ja komission velvoittamista korvaamaan vahinko, jonka kantajat arvioivat kärsineensä ja jonka ne voivat tulevaisuudessa kärsiä edellä mainittujen päätösten takia,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts, tuomarit R. Schintgen, C. P. Briët, R. García-Valdecasas ja C. W. Bellamy,

kirjaaja: H. Jung,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 24.3.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn

on antanut seuraavan

tuomion

Kanteen perustana olevat tosiseikat

Sovellettavat säännökset

1 Alankomaiden Antillit ovat osa merentakaisia maita ja alueita (jäljempänä MMA:t), jotka on assosioitu Euroopan talousyhteisöön. MMA:iden assosiointia yhteisöön säännellään ETY:n perustamissopimuksen (jäljempänä perustamissopimus) neljännessä osassa sekä neuvoston 25.7.1991 perustamissopimuksen 136 artiklan toisen kohdan nojalla tekemässä päätöksessä 91/482/ETY (EYVL L 263, s. 1, jäljempänä MMA-päätös).

2 Perustamissopimuksen 133 artiklan 1 kohdassa määrätään, että MMA:ista peräisin olevien, jäsenvaltioihin tuotavien tavaroiden tullit poistetaan kokonaan niin kuin jäsenvaltioiden välisten tullien asteittaisesta poistamisesta perustamissopimuksessa määrätään. MMA-päätöksen 101 artiklan 1 kohdassa määrätään, että tuotaessa MMA:ista peräisin olevia tuotteita yhteisöön ne vapautetaan tulleista ja vaikutukseltaan vastaavista maksuista. Saman artiklan 2 kohdassa määrätään, että tuotteet, jotka eivät ole MMA:ista peräisin ja jotka ovat vapaassa liikkeessä jossakin MMA:ssa ja joita jälleenviedään sellaisinaan yhteisöön, vapautetaan niitä yhteisöön tuotaessa tulleista ja vaikutukseltaan vastaavista maksuista sillä edellytyksellä, että niistä on maksettu asianomaisessa MMA:ssa tullimaksut tai vaikutukseltaan vastaavat maksut, jotka ovat samansuuruisia tai suurempia kuin yhteisössä samojen kolmansista maista peräisin olevien tuotteiden, jotka ovat oikeutettuja suosituimmuuskohtelulausekkeeseen, tuontiin sovellettavat tullit tai vaikutukseltaan vastaavat maksut; että niitä ei ole kokonaan tai osittain vapautettu tai niiden osalta ei ole saatu korvausta maksetuista tulleista tai vaikutukseltaan vastaavista maksuista; ja että ne on varustettu vientitodistuksella.

3 MMA-päätöksen 108 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa viitataan MMA-päätöksen liitteeseen II (jäljempänä liite II) sen määrittelemiseksi, mikä on alkuperätuotteiden käsite ja mitkä ovat niihin liittyvät hallinnolliset yhteistyötoimenpiteet.

4 Liitteen II 1 artiklan mukaan tavaran katsotaan olevan peräisin MMA:ista, yhteisöstä tai jostakin Afrikan, Karibian tai Tyynen valtameren valtiosta (jäljempänä AKT-valtiot), jos se on niissä kokonaan tuotettu tai riittävästi käsitelty.

5 Liitteen II 2 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan kokonaan MMA:issa tai yhteisössä tai AKT-valtioissa tuotettuja katsotaan olevan "siellä korjattujen kasvituotteiden".

6 Liitteen II 3 artiklan 1 kohdan mukaan ei-alkuperäainekset ovat riittävästi valmistettuja tai käsiteltyjä, jos valmistettu tuote luokitellaan eri nimikkeeseen kuin se, mihin kaikki sen valmistuksessa käytetyt ei-alkuperäainekset luokitellaan.

7 Liitteen II 6 artiklan 2 kohdassa todetaan, että jos yhteisössä tai AKT-valtioissa kokonaan tuotettuihin tuotteisiin kohdistuu MMA:issa käsittely- tai valmistustoimia, ne katsotaan MMA:issa kokonaan tuotetuiksi tuotteiksi.

8 Vuodesta 1967 lähtien on ollut olemassa riisin yhteinen markkinajärjestely, josta säädetään nykyään riisin yhteisestä markkinajärjestelystä 21 päivänä kesäkuuta 1976 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1418/76 (EYVL L 166, s. 1), jossa on säännökset kuorimattoman riisin interventiohinnasta, vientituista ja tuontimaksuista. Nämä maksut vaihtelevat alkuperämaan mukaan. AKT-valtioiden osalta peritään alennettu maksu esikuoritusta riisistä 125 000 tonnin määrään asti ja rikkoutuneista riisinjyvistä 20 000 tonnin määrään asti.

9 Tiettyjen riisilajikkeiden tuotantotuesta 18 päivänä joulukuuta 1987 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3878/87 (EYVL L 365, s. 3, jäljempänä asetus N:o 3878/87) kannustetaan yhteisön tuottajia viljelemään indica-riisiä. Tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityistoimenpiteistä Ranskan merentakaisten departementtien hyväksi 16 päivänä joulukuuta 1991 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3763/91 (EYVL L 356, s. 1, jäljempänä asetus N:o 3763/91) tavoitteena on edistää riisin viljelyä Ranskan Guayanassa ja tukea riisin menekkiä ja markkinointia Guadeloupessa ja Martiniquella; nämä kolme ovat Ranskan merentakaisia departementteja (jäljempänä DOM). Tältä osin on muistettava, että perustamissopimuksen 227 artiklan 2 kohdan mukaan tavaroiden vapaata liikkuvuutta ja maataloutta koskevia määräyksiä, 40 artiklan 4 kohtaa lukuun ottamatta, sovelletaan DOM:ihin, jotka kuuluvat tältä osin olennaisesti yhteisöön.

Tosiseikat

1. *Riisin markkinat yhteisössä*

10 On olemassa pääasiallisesti kolme riisilajiketta eli lyhytjyväinen, keskipitkäjyväinen ja pitkäjyväinen riisi. Yhteisössä merkitystä on ainoastaan keskipitkäjyväisellä riisillä, jota kutsutaan myös japonicaksi ja jota kulutetaan ennen kaikkea eteläisissä jäsenvaltioissa, ja pitkäjyväisellä riisillä, jota kutsutaan myös indicaksi ja jota kulutetaan ennen kaikkea pohjoisissa jäsenvaltioissa.

11 Espanja, Ranska ja Italia ovat yhteisön ainoat jäsenvaltiot, joissa viljellään riisiä. Kyseessä on erityisesti japonica-riisi, jonka tuotanto on ylijäämäistä. Asetuksen N:o 3878/87 (ks. edellä 9 kohta) tarkoituksena on kannustaa indica-riisin tuotantoa yhteisössä.

12 Kulutusta varten eri riisilajikkeita on käsiteltävä. Sadonkorjuun jälkeen riisi esikuoritaan ja sitten kiillotetaan monivaiheisesti.

13 Riisin yksikköhinta nousee jokaisessa jalostusasteessa. Jokainen jalostusaste siis näkyy hinnassa tai riisille asetetussa maksussa. Yleisesti ottaen voidaan erottaa neljä jalostusastetta:

— Kuorimaton riisi: kyseessä on riisi sellaisena kuin se on korjattu. Se on vielä kulutukseen kelpaamatonta.

— Ruskea riisi: kyseessä on riisi, jonka ulkokuori on poistettu. Sitä voidaan käyttää kulutukseen mutta myös käsitellä edelleen.

— Osittain hiottu riisi: kyseessä on riisi, jonka siemenkalvosta osa on poistettu. Tämä on puolivalmis tuote, jota myydään yleensä lisäkäsittelyä eikä kulutusta varten; koska osa siemenkalvosta jää riisiin, riisi ei ole yleensä yhtä helposti pilaantuvaa kuin kokonaan hiottu riisi.

— Kokonaan hiottu riisi: kyseessä on kokonaan käsitelty riisi, jonka ulkokuori ja siemenkalvo on kokonaan poistettu.

14 Kuorimattoman riisin käsittely kokonaan hiotuksi riisiksi voi tapahtua joko yhdessä tai useammassa vaiheessa. Sen takia kuorimaton, ruskea ja osittain hiottu riisi voivat olla raaka-aineena kokonaan hiottua riisiä valmistettaessa. Riisin käsittely voi myös tapahtua parboil-käsittelyllä. Tällöin kuorimatonta riisiä liotetaan paineessa kuumassa vedessä, minkä jälkeen sitä keitetään höyryssä ja kuivataan. Vasta tämän jälkeen se esikuoritaan ja hiotaan kokonaan. Lopullinen tuote on nimeltään parboil-riisi, ja sen jyvä on kuivempi ja ravintoarvo suurempi kuin kokonaan hiotulla riisillä.

15 Kokonaan hiotun pitkäjyväisen riisin tuotanto yhteisössä on noin 25 prosenttia yhteisön kokonaiskulutuksesta. Jäljelle jäävät 75 prosenttia tuodaan kolmansista maista, erityisesti Yhdysvalloista ja Thaimaasta.

2. *Antilleilta peräisin olevan riisin käsittely*

16 Asian T-480/93 kantajina ovat Antillean Rice Mills NV (jäljempänä ARM) ja Trading & Shipping Co. Ter Beek NV (jäljempänä Ter Beek). ARM käsittelee Alankomaiden Antilleilla Surinamista ja Guyanasta tuotua ruskeaa riisiä osittain hiotuksi riisiksi. Ter Beek harjoittaa riisin kauppaa ja tuo ruskeaa riisiä Surinamista ja Guyanasta Alankomaiden Antilleille, jotta ARM käsittelisi sen osittain hiotuksi riisiksi, ja vie osittain hiottua riisiä Alankomaiden Antilleilta yhteisöön.

17 Asian T-483/93 kantajina ovat European Rice Brokers AVV (jäljempänä ERB), Alesie Curaçao NV (jäljempänä Alesie) ja Guyana Investments AVV (jäljempänä Guyana Investments). ERB harjoittaa riisin kauppaa. Tätä tarkoitusta varten se ostaa tai ostattaa lukuunsa riisiä Surinamista ja Guyanasta ja vie yhteisöön Alesien Alankomaiden Antilleilla käsittelemää osittain hiottua riisiä; Alesie vastaa myös sen lähettämisestä ERB:n nimiin ja lukuun. ERB:n sisaryhtiö Guyana Investments huolehtii kuorimattoman riisin ostamisesta Guyanasta ja sen käsittelystä ruskeaksi riisiksi, jonka se sitten myy ERB:lle.

3. *Riidan perustana olevat tosiseikat*

18 Ennen kuin komissio ryhtyi tämän kanteen kohteena oleviin turvaamistoimiin, se ilmaisi kaksi kertaa vastustavansa sitä, että Antilleilta peräisin olevaa riisiä tuodaan yhteisöön maksutta. Ensimmäisellä kerralla eli hieman vuoden 1992 ensimmäisten kuukausien ajan kestäneen tuonnin alkamisen jälkeen komissio arvioi, että MMA-päätöksen 101 artiklassa ei määrätä maataloustuotteille vapautusta maksuista. Alankomaiden hallitus halusi neuvotella asiasta komission kanssa, ja yhteisymmärrykseen pääsemisen jälkeen komissio luopui tästä tulkinnastaan. Toisella kerralla kesän 1992 aikana komissio ilmoitti, että Alankomaiden Antilleilla riisille tehtävä käsittely oli riittämätön, jotta sieltä viedyn osittain hiotun riisin voitaisiin katsoa olevan peräisin Alankomaiden Antilleilta liitteen II 6 artiklan 2 kohdan alkuperäsääntöjen tarkoittamalla tavalla (ks. edellä 7 kohta). Alankomaiden hallituksen uusi puuttuminen asiaan sai komission luopumaan tästä näkemyksestään.

19 Ranskan hallitus pyysi 28.10.1992 päivätyllä kirjeellään komissiota ryhtymään suojatoimenpiteisiin MMA:ista tulevan riisin osalta MMA-päätöksen 109 artiklan mukaisesti. Se toimitti pyyntönsä perustelemiseksi lisätietoja kirjeellään 14.12.1992.

20 Italian hallitus teki samoin 27.11.1992 päivätyllä kirjeellään.

21 Suojatoimenpiteitä käsittelevä neuvoa-antava komitea kokoontui 21.12.1992 epävirallisesti keskustelemaan komission yksiköiden suunnittelemista toimenpiteistä. Tässä kokouksessa valmisteltiin MMA-päätöksen liitteen IV 1 artiklan 3 kohdassa määrättyä virallista kuulemista.

22 Komissio päätti 23.12.1992 toteuttaa suojatoimenpiteet MMA-päätöksen liitteen IV 1 artiklan 2 kohdan nojalla. Samana päivänä komission yksiköt tapasivat Alankomaiden hallituksen edustajat keskustellakseen suunnitelluista toimenpiteistä.

23 Komissio pyysi 23.12.1992 päivätyllä kirjeellään suojatoimenpiteitä käsittelevän neuvoa-antavan komitean jäseniä antamaan kirjallisesti mielipiteensä toimenpiteistä, jotka komissio aikoi toteuttaa.

24 Neuvoa-antava komitea kokoontui 11.1.1993 Alankomaiden edustajan pyynnöstä, kun tämä oli vastustanut asian käsittelyä kirjallisesti. Neuvottelujen kuluessa kävi ilmi, että seitsemän jäsenvaltiota hyväksyi aiotut toimenpiteet, yksi vastusti, yksi ei ilmoittanut mielipidettään ja kolme jäsenvaltiota ei ollut lähettänyt edustajiaan paikalle.

25 Samana päivänä päivätyllä kirjeellään Alankomaiden hallitus esitti sovintoehdotuksen, jonka mukaan asetettaisiin suhteellinen vähimmäishinta, joka olisi 120 prosenttia maksusta, jota sovelletaan tuotaessa kolmansista maista yhteisöön pitkäjyväistä ruskeaa riisiä; ehdoton vähimmäishinta olisi 710 Yhdysvaltain dollaria (USD) tonnilta.

26 Alankomaiden hallituksen pyynnöstä sen edustajan ja komission yksiköiden välillä pidettiin uusi kokous 12.1.1993. Kyseessä olevien yritysten edustajat osallistuivat tähän kokoukseen. Kokouksen aikana Alankomaiden hallituksen edustaja ehdotti, että Alankomaiden viranomaiset asettavat tuonnille vähimmäishinnan, jota laskettaessa pidettäisiin huolta yhteisön etuuskohtelusta varaamalla samalla edullisempi järjestely MMA:ista peräisin olevalle kuin muuta alkuperää olevalle riisille. Käytännössä tämä suhteellinen vähimmäishinta olisi 120 prosenttia siitä maksusta, jota sovelletaan tuotaessa pitkäjyväistä ruskeaa riisiä; ehdoton vähimmäishinta olisi 710 USD. Tältä osin komissio kuitenkin väittää, että kokouksessa esitetyn ehdotuksen lähtökohtana ei ollut ruskean vaan osittain hiotun riisin maksu.

27 Alankomaiden Antillien talousministeriö teki 14.1.1993 päätöksen, jolla suhteellinen vähimmäishinta asetettiin 120 prosenttiin siitä maksusta, jota sovelletaan tuotaessa yhteisöön osittain hiottua pitkäjyväistä riisiä; ehdoton vähimmäishinta osittain hiotun riisin viennille asetettiin 710 USD:iin.

28 Alankomaiden Antillien pääministerin 14.1.1993 päivätyllä ja Alankomaiden pysyvän edustajan 15.1.1993 päivätyllä kirjeellä (ks. asian T-480/93 sekä asian T-483/93 liitteissä 2 ja 3 olevat vastaukset) komissiolle kerrottiin viennin vähimmäishinnan asettamisesta 120 prosenttiin maksusta, jota sovelletaan tuotaessa yhteisöön osittain hiottua riisiä.

29 Alankomaiden Antilleilta peräisin olevaa riisiä koskevien suojatoimenpiteiden toteuttamisesta tehtiin 25 päivänä helmikuuta 1993 komission päätös 93/127/ETY (EYVL L 50, s. 27). Tämän päätöksen 1 artiklan 1 kohdan mukaan "Alankomaiden Antilleilta peräisin olevan osittain hiotun riisin yhteisössä ilman tuontitulleja vapaaseen vaihdantaan laskemisen edellytyksenä on se, että tulliarvo ei ole alhaisempi kuin (suhteellinen) vähimmäishinta, joka on 120 prosenttia maksusta, jota sovelletaan osittain hiottuun riisiin neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1418/76 mukaisesti". Tämän artiklan 2 kohdassa määrätään, että 1 kohdan mukainen vähimmäishinta ei voi olla alempi kuin ehdoton vähimmäishinta (pohjahinta),

joka on osittain hiotun riisin osalta 546 ecua/tonni. Lisäksi tässä kohdassa määrätään, että tätä ehdotonta vähimmäishintaa korotetaan 1.3.1993 lähtien kuukausittain 3,5 ecua/tonni. Komission toteuttama suojatoimenpide poikkesi Alankomaiden Antillien ministeriön päätöksestä vain yhden kohdan osalta: ehdoton vähimmäishinta oli korkeampi (546 ecua/tonni eli 775,26 USD, johon piti lisätä 1.3.1993 lähtien kuukausittain 3,5 ecua/tonni).

30 Alankomaiden hallitus saattoi 1.3.1993 komission päätöksen neuvoston käsiteltäväksi MMA-päätöksen liitteen IV 1 artiklan 5 kohdan mukaisesti pyytäen sitä peruuttamaan päätöksen.

31 Neuvosto tutki komission päättämää suojatoimenpidettä 8.3.1993, mutta ei tehnyt siitä poikkeavaa päätöstä. Kantajien mukaan komissio ehdotti tässä kokouksessa kyseisen päätöksen uudelleen käsittelyä.

32 Komission yksiköt ja Alankomaiden, Ranskan ja Italian hallitusten edustajat kokoontuivat 16.3.1993.

33 Suojatoimenpiteitä käsittelevä neuvoa-antava komitea kokoontui uudelleen 2.4.1993. Komissio antoi sille esityksen päätökseksi, jolla muutetaan 25.2.1993 tehtyä päätöstä 93/127/ETY. Neljä jäsenvaltiota hyväksyi ehdotuksen, kolme vastusti, kaksi ei ilmoittanut mielipidettään ja kolme jäsenvaltiota ei ollut lähettänyt edustajiaan paikalle.

34 Komissio teki 25 päivänä helmikuuta 1993 tehdyn päätöksen (93/127/ETY) muuttamisesta 13 päivänä huhtikuuta 1993 päätöksen (93/211/ETY) (EYVL L 90, s. 36). Tällä päätöksellä ehdoton vähimmäishinta korotettiin 550 ecuun/tonni (eli 801,19 USD) ja poistettiin suhteellinen vähimmäishinta (120 prosenttia pitkäjyväiselle osittain hiotulle riisille asetetusta maksusta) sekä kuukausittaiset korotukset.

35 Komissio teki 25 päivänä helmikuuta 1993 tehdyn päätöksen (93/127/ETY) kumoamisesta 16 päivänä kesäkuuta 1993 päätöksen (93/356/ETY) (EYVL L 147, s. 28).

Asian käsittelyn vaiheet

36 Yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 10.5.1993 toimittamallaan ja numerolla C-271/93 kirjatulla kanteella kantajat ARM ja Ter Beek ovat panneet asian vireille.

37 Yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 14.5.1993 toimittamallaan ja numerolla C-281/93 kirjatulla kanteella kantajat ERB, Alesie ja Guyana Investments ovat panneet asian vireille.

38 Neuvosto, Ranskan hallitus ja Italian hallitus ovat toimittaneet 3.8.1993, 13.9.1993 ja 23.9.1993 yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon hakemukset päästä väliintulijoiksi vastaajan vaatimusten tueksi.

39 Yhteisöjen tuomioistuin on siirtänyt asian yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 27.9.1993 antamallaan määräyksellä Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta tehdyn neuvoston päätöksen 88/591/EHTY, ETY, Euratom (EYVL L 319, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 8.6.1993 tehdyllä neuvoston päätöksellä 93/350/Euratom, EHTY, ETY (EYVL L 144, s. 21), 3 artiklan mukaisesti. Asiat on kirjattu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa numeroilla T-480/93 ja T-483/93.

40 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti hyväksyi 23.11.1993 antamillaan määräyksillä väliintulohakemukset vastaajan vaatimusten tueksi.

41 Vastauksessaan ARM luopui korvausvaatimuksistaan.

42 Kirjallisen käsittelyn päätyttyä asian T-483/93 kantajat pyysivät 17.6.1994 päivätyllä kirjeellään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ottamaan asiakirja-aineistoon uusia asiakirjoja ja nostamaan vaadittujen korvausten määrää 248 234 USD:lla. Komissio ja Ranskan tasavalta vastustivat vaatimuksia.

43 Kantajat pyysivät lisäksi asiassa T-480/93 28.7.1994 ja asiassa T-483/93 2.8.1994 päivätyillä kirjeillä, että Alankomaiden kuningaskunnan pysyvän edustajan kirje otettaisiin asiakirja-aineistoon. Kantajat liittivät kirjeen vastauksiin, jotka ne antoivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ennen istuntoa esittämiin kirjallisiin kysymyksiin.

44 Neljännen laajennetun jaoston puheenjohtaja määräsi 26.1.1995, että asiat T-480/93 ja T-483/93 käsitellään yhdessä.

45 Esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (neljäs laajennettu jaosto) päätti avata suullisen käsittelyn ilman edeltäviä asian selvittämistoimia. Työjärjestyksen 64 artiklan mukaisena prosessinjohtotoimena asianosaisia pyydettiin kuitenkin vastaamaan ennen istuntoa kirjallisesti joihinkin kysymyksiin.

46 Käsittelyssä, joka pidettiin 24.3.1995, kuultiin asianosaisten suulliset lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin.

Asianosaisten vaatimukset

47 Asiassa T-480/93 kantajat vaativat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta

— kumoamaan edellä mainitut 25.2.1993 tehdyn päätöksen 93/127/ETY ja 13.4.1993 tehdyn päätöksen 93/211/ETY;

— velvoittamaan yhteisö korvaamaan Ter Beekin kärsimä vahinko, joka on arviolta 566 044,20 USD;

— velvoittamaan komissio korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

48 Asiassa T-483/93 kantajat vaativat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta

— kumoamaan edellä mainitut 25.2.1993 tehdyn päätöksen 93/127/ETY ja 13.4.1993 tehdyn päätöksen 93/211/ETY;

— velvoittaman yhteisö korvaamaan kantajien kärsimä vahinko, joka on arviolta 8 562 000 USD, johon olisi lisättävä 248 234 USD;

— velvoittamaan komissio korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Komissio vaatii Ranskan tasavallan ja Italian tasavallan tukemana ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta

— jättämään kumoamista koskevat vaatimukset tutkimatta tai hylkäämään ne perusteettomina;

— hylkäämään vahingonkorvausvaatimukset perusteettomina;

— velvoittamaan kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Neuvosto vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta

— toteamaan, että tässä ei ole kyse seikoista, jotka voisivat vaikuttaa MMA-päätöksen 109 artiklan pätevyyteen.

Asianosaisten kanneperusteet ja väitteet

49 Kantajat esittävät kuusi kanneperustetta kumoamisvaatimustensa tueksi. Ensimmäisen mukaan MMA-päätöksen 109 artikla, jonka perusteella riidanalaiset suojatoimenpiteet toteutettiin, on lainvastainen, koska tässä määräyksessä komissiolle annetaan toimivalta toteuttaa suojatoimenpiteitä sellaisilla edellytyksillä, joista perustamissopimuksessa ei määrätä. Toinen kanneperuste koskee MMA-päätöksen 109 artiklan 1 kohdan rikkomista, sillä komissio on toteuttanut suojatoimenpiteitä, vaikka toteuttamisen edellytykset eivät täyttyneet. Kolmas kanneperuste koskee MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdan rikkomista, sillä toteutetut suojatoimenpiteet olivat laajempia kuin mitä oli välttämätöntä yhteisön tai sen alueen toiminnan alan väitetyn häiriintymisen tai heikentymisen uhan estämiseksi. Neljäs kanneperuste koskee perustamissopimuksen 132 artiklan 1 kohdan ja 133 artiklan 1 kohdan

sekä MMA-päätöksen 101 artiklan 1 kohdan rikkomista, sillä vähimmäishintojen noudattamisen asettaminen edellytykseksi tuontitullista vapautumiselle on "suhteellinen" vaikutukseltaan vastaava toimenpide. Viides kanneperuste koskee perustamissopimuksen 131 artiklan rikkomista, sillä komissio ei ole ainakaan riittävästi ottanut huomioon MMA:iden assosioinnin tavoitteita. Viimeinen kanneperuste koskee lainsäädäntötoimien huolellisen valmistelun periaatteen ja perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomista, sillä komissio ei ole ainakaan riittävästi tutkinut markkinoiden tilaa eikä perustellut toteuttamiaan suojatoimenpiteitä.

50 Kantajat perustelevat vahingonkorvausvaatimuksiaan sillä, että komissio on toiminut lainvastaisesti tehdessään riidanalaiset päätökset, jotka ovat aiheuttaneet niille välittömästi vahinkoa.

Kumoamisvaatimukset

A — *Tutkittavaksi ottaminen*

Asianosaisten väitteet

51 Komissio esittää väliintulijoiden tukemana asian tutkimatta jättämistä. Riidanalaisten päätösten soveltamisala on yleinen ja niillä vaikutetaan kokonaiseen toiminnan alaan, joten ne koskevat kantajia ainoastaan kuten jokaista taloudellista toimijaa, joka on tosiasiallisesti tai mahdollisesti samanlaisessa tilanteessa. Kyse on siis toimenpiteistä, joita sovelletaan objektiivisesti määriteltyihin tilanteisiin ja jotka aiheuttavat oikeudellisia seurauksia abstraktisti määritellyille yleisille henkilöryhmiä. Päätökset eivät siis koske kantajia erikseen. Muuhun päätelmään ei voida päätyä sillä perusteella, että alalla toimii rajallinen määrä yrityksiä, eikä sillä perusteella, että on mahdollista määritellä niiden yritysten lukumäärä, joihin päätöstä sovelletaan, tai nimetä nämä yritykset, minkä syynä on komission mukaan pelkkä sattuma (asia 38/64, Getreide-Import v. komissio, tuomio 1.4.1965, Kok. 1965, s. 263, ja asia

123/77, Unicme ym. v. neuvosto, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 16.3.1978, Kok. 1978, s. 845).

52 Komissio lisää, että kantajat eivät voi viitata yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 11/82, Piraiki-Patraiki ym. vastaan komissio, 17.1.1985 antamaan tuomioon (Kok. 1985, s. 207) siltä osin kuin tässä asiassa kantajat olivat riitauttaneet päätöksen, joka koskee erikseen yhtä ainoata jäsenvaltiota, kun taas tässä asiassa on kyseessä yleinen, kaikille jäsenvaltioille osoitettu päätös.

53 Komissio myöntää kuitenkin, että ensimmäinen päätös voi koskea erikseen asian T-480/93 kantajaa Ter Beek ja asian T-483/93 kantajia ERB ja Guyana Investments, mikäli osoitetaan, että ne olivat tehneet sopimuksen osittain hiotun Antilleilta peräisin olevan riisin toimittamisesta ja että ne olivat tämän takia lähettäneet useita kuormia ensimmäisen päätöksen tullessa voimaan. Kuitenkin komissio korostaa, että tältä osin on otettava huomioon myös se, että kyseessä olevassa päätöksessä suurelta osin vain toistetaan 14.1.1993 voimaan astuneet Alankomaiden Antillien hallituksen antamat säännökset.

54 Lopuksi komissio kiistää sen, että kantajilla olisi intressiä vaatia kyseessä olevien päätösten kumoamista, koska ensimmäinen, toisella päätöksellä muutettu päätös kumottiin 16.6.1993, minkä takia kumoamiskanne on perusteeton (asia C-123/92, Lezzi v. komissio, määräys 8.3.1993, Kok. 1993, s. I-809).

55 Kantajat vastaavat, että kumoamiskanne on tutkittava, koska jäsenvaltioille osoitetut päätökset (ks. 25.2.1993 tehdyn päätöksen 93/127 5 artikla ja 13.4.1993 tehdyn päätöksen 93/211 2 artikla) koskevat niitä suoraan ja erikseen. Päätökset koskevat niitä suoraan, koska niissä ei jätetä jäsenvaltioille mitään harkintavaltaa asetetun vähimmäishinnan ja soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden osalta. Päätökset koskevat niitä erikseen, koska ne voidaan erottaa niiden tilanteen perusteella kaikista muista, mitä sanamuotoa käytetään yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Plaumann

vastaan komissio 15.7.1963 antamassa tuomiossa (asia 25/62, Kok. 1963, s. 197). Itse asiassa kahden asian viisi kantajaa ovat sitä mieltä, että MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdassa mainittu velvollisuus valita ensisijaisesti vähiten häiritseviä toimenpiteitä tarkoittaa sitä, että komissiolla on velvollisuus tutkia tosiasiallista tilannetta ja vahingollisia vaikutuksia, joita suojatoimenpiteillä saatetaan aiheuttaa MMA:iden taloudelle ja kyseessä oleville yrityksille (ks. analogisesti yhteisöjen tuomioistuimen antama tulkinta Helleenien tasavallan liittymissopimuksen 130 artiklan 3 kohdalle em. asiassa Piraiki-Patraiki ym. v. komissio). Kantajat kuuluivat siis sellaisten yritysten rajoitettuun joukkoon, joiden tilannetta komission olisi tullut tutkia ennen suojatoimenpiteiden toteuttamista, joten riidanalaiset päätökset koskivat niitä erikseen. Kantajat toteavat myös, että jos komissiolla on sellainen velvollisuus, kyseessä olevilla yrityksillä on oikeus vedota tämän velvollisuuden laiminlyöntiin ja nostaa sen takia kanne.

56 Asian T-480/93 kantaja ARM ja asian T-483/93 kantaja Alesie väittävät vielä, että se seikka, että päätökset koskevat niitä erikseen asiassa Piraiki-Patraiki ym. vastaan komissio annetun tuomion tarkoittamalla tavalla ilmenee ensinnäkin siitä, että komissio tiesi niiden olevan ainoita yrityksiä, jotka olivat tehneet investointeja erityisesti AKT-valtioista peräisin olevan ruskean riisin käsittelemiseksi osittain hiotuksi riisiksi, jotta ne voisivat käyttää hyödykseen mahdollisuuksia viedä yhteisöön ja siis saada MMA-päätöksen 101 artiklan mukaisen vapautuksen maksuista, koska komissio tiesi sen, mitkä nämä yritykset ovat, ja se oli pitänyt niihin säännöllisesti yhteyttä, ja toiseksi se ilmenee siitä, että suojatoimenpiteillä niiden tuotanto pysäytettiin, sillä yhteisön ulkopuolella ei ole markkinoita.

57 Asian T-480/93 kantaja Ter Beek ja asian T-483/93 kantajat ERB ja Guyana Investments lisäävät vielä, että ne olivat tehneet osittain hiotun riisin toimittamisesta sopimuksia, joita ei vielä ollut pantu täytäntöön tai joita oltiin panemassa täytäntöön ensimmäisen päätöksen tekemisen ajankohtana, ja että ne olivat jo lähettäneet riisiä, vaikka sitä ei vielä ollutkaan myyty. Kantajat siis kuuluivat sellaisten yritysten rajoitettuun joukkoon, joita ensimmäinen päätös koski, koska ne eivät enää voineet panna täytäntöön tehtyjä sopimuksia ainakaan sovituilla ehdoilla. Komission olisi tullut olla tietoinen tästä erityisestä tilanteesta ottaen huomioon

ensinnäkin aika, joka oli kulunut Ranskan hallituksen ensimmäisen pyynnön ja suojatoimenpiteen toteuttamisen välillä, ja toiseksi komission käytössä olevat keinot (ks. em. tuomio asiassa Piraiki-Patraiki ym. v. komissio ja asia C-152/88, Sofrimport v. komissio, tuomio 26.6.1990, Kok. 1990, s. I-2477, 12 kohta).

58 Lopuksi kantajat toteavat, että vaikka riidanalaiset päätökset on kumottu, kantajilla on oikeudellinen intressi saada lainvastaisuus todetuksi niin kauan kuin sitä ei ole todettu.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

— Oikeussuojan tarve

59 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kumoamiskanne voidaan tutkia vain siltä osin kuin kantajalla on oikeussuojan tarve saada riidanalainen toimi kumotuksi (ks. viimeksi asia T-46/92, Scottish Football v. komissio, tuomio 9.11.1994, Kok. 1994, s. II-1039, 14 kohta). Tällaisesta oikeussuojan tarpeesta on kysymys ainoastaan, jos toimen kumoamisella saattaa sinällään olla oikeudellisia seurauksia (ks. asia 53/85, Akzo Chemie v. komissio, tuomio 24.6.1986, Kok. 1986, s. 1965, 21 kohta).

60 Tältä osin on muistettava, että perustamissopimuksen 176 artiklan mukaan kumotun toimen antaneen toimielimen on toteutettava tuomion täytäntöönpanemiseksi tarvittavat toimenpiteet. Nämä toimenpiteet eivät tarkoita säädöksen häviämistä sellaisenaan yhteisön oikeusjärjestestyksestä, koska tämä seuraa olennaisesti siitä, että tuomioistuin kumoaa toimen. Toimenpiteet tarkoittavat pikemminkin kumoamistuomiossa todettujen lainvastaisuuksien vaikutusten hävittämistä. Jo täytäntöön pannun tai toisella toimella sillä välin korvatun toimen kumoamisella saattaa aina

olla oikeudellisia vaikutuksia. Itse asiassa tällainen kumoaminen sisältää velvollisuuden toimen antaneelle toimielimelle ryhtyä tuomion täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin. Näin kyseisen toimielimen saattaa täytyä palauttaa kantajan tilanne kohtuulliseksi tai estää se, että annettaisiin uusi samanlainen toimi (ks. asia 92/78, Simmenthal v. komissio, tuomio 6.3.1979, Kok. 1979, s. 777, 32 kohta; em. tuomio asiassa Akzo Chemie v. komissio, 21 kohta, ja asia 207/86, Apesco v. komissio, tuomio 26.4.1988, Kok. 1988, s. 2151, 16 kohta).

61 Vastauksena komission edellä mainitun määräyksen asiassa Lezzi vastaan komissio perusteella esittämään väitteeseen on lisättävä, että tässä esillä oleva asia eroaa siitä siltä osin, että päinvastoin kuin mitä määräyksessä todettiin, 25.2.1993 tehtyä päätöstä 93/127 muuttava päätös ja tämän näin muutetun päätöksen korvaaminen toisella päätöksellä eivät ole sama asia kuin päätöksen pelkkä ja yksinkertainen kumoaminen (ks. em. määräys asiassa Lezzi v. komissio, 8—10 kohta). Itse asiassa on todettava, että näillä päätöksillä ei ole ollut mitään taannehtivaa vaikutusta.

62 Edeltävästä seuraa, että kantajilla on yhä oikeussuojan tarve vaatia riidanalaisten päätösten kumoamista.

— Koskevatko päätökset kantajia suoraan?

63 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että riidanalaiset päätökset koskevat kantajia suoraan, koska niissä ei jätetä jäsenvaltioille mitään harkintavaltaa kyseisen vähimmäishinnan asettamisen ja sen suuruuden osalta.

— Koskevatko päätökset kantajia erikseen?

64 ETY:n perustamissopimuksen 173 artiklan toisen kohdan mukaan jokainen luonnollinen tai oikeushenkilö voi tämän artiklan ensimmäisen kohdan mukaisin edellytyksin nostaa kanteen hänelle osoitetusta päätöksestä taikka päätöksestä, joka siitä huolimatta, että se on annettu asetuksena tai toiselle henkilölle osoitettuna päätöksenä, koskee ensin mainittua henkilöä suoraan ja erikseen.

65 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että vaikka riidanalaiset toimet olisivat jäsenvaltioille osoitettuja päätöksiä, ne ovat normatiivisia, koska niitä sovelletaan yleisesti kyseessä oleviin taloudellisiin toimijoihin. Vaikka komissio tiesi toimien tekohetkellä ne taloudelliset toimijat, joihin niitä sovelletaan, tämä seikka ei vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan riitä asettamaan kyseenalaiseksi sitä, että ne ovat luonteeltaan normatiivisia, koska on selvää, että soveltaminen perustuu objektiiviseen oikeudelliseen tai tosiasialliseen tilanteeseen, joka määritellään toimessa ottaen huomioon sen tarkoitus (ks. asiat C-15/91 ja C-108/91, Buckl ym. v. komissio, tuomiot 24.11.1992, Kok. 1992, s. I-6061, 25 kohta; asia C-213/91, Abertal ym. v. komissio, tuomio 15.6.1993, Kok. 1993, s. I-3177, 17 kohta; asia C-309/89, Codorniu v. neuvosto, tuomio 18.5.1994, Kok. 1994, s. I-1853, 18 kohta; asia T-476/93, FRSEA ja FNSEA v. neuvosto, määräys 28.10.1993, Kok. 1993, s. II-1187, 19 kohta; ja asia T-472/93, Campo Ebro ym. v. neuvosto, tuomio 21.2.1995, Kok. 1995, s. II-421, 32 kohta).

66 Kuitenkaan riidanalaisten toimien normatiivisuus ei estä sitä, että ne voivat koskea erikseen joitakin kyseessä olevia taloudellisia toimijoita (asiat 239/82 ja 275/89, Allied Coroporation ym. v. komissio, tuomio 21.2.1984, Kok. 1984, s. 1005, 11 kohta; asia 53/83, Allied Corporation ym. v. neuvosto, tuomio 23.5.1985, Kok. 1985, s. 1621, 4 kohta; asia C-358/89, Extramet Industrie v. neuvosto, tuomio 16.5.1991, Kok. 1991, s. I-2501, 13 kohta; ja em. tuomio asiassa Codorniu v. neuvosto, 19 kohta). Jotta yhteisön toimielimen antaman yleisesti sovellettavan toimen voidaan katsoa koskevan toimijoita erikseen, sillä on vaikutettava niiden oikeudelliseen asemaan sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella erotetaan nämä toimijat kaikista muista ja yksilöidään ne samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu (ks. tältä osin em. tuomio asiassa Plaumann v. komissio, s. 223; em.

tuomio asiassa Codorniu v. neuvosto, 20 kohta; asia C-257/93, Van Parisj ym. v. neuvosto ja komissio, määräys 21.6.1993, Kok. 1993, s. I-3335, 9 kohta; asia T-489/93, Unifruit Hellas EPE v. komissio, määräys 15.12.1994, Kok. 1994, s. II-1201, 21 kohta; ja em. määräys asiassa FRSEA ja FNSEA v. neuvosto, 20 kohta).

67 Tältä osin on muistettava, että oikeuskäytännön mukaan se seikka, että komissiolla on velvollisuus erityisten sääntöjen nojalla ottaa huomioon lainsäädäntötoimen, jonka se aikoo antaa, vaikutukset tiettyihin yksityisiin, yksilöi nämä yksityiset (em. tuomiot asioissa Piraiki-Patraiki ym. v. komissio ja Sofrimport v. komissio).

68 Tässä tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että riidanalaiset toimet on annettu MMA-päätöksen 109 artiklan nojalla, jonka sanamuoto on olennaisilta osin sama kuin Helleenien tasavallan liittymisasiakirjan 130 artiklan, jonka nojalla annettiin edellä mainitussa tuomiossa asiassa Piraiki-Patraiki ym. vastaan komissio kyseessä ollut päätös. Itse asiassa Helleenien tasavallan liittymisasiakirjan 130 artiklan 3 artiklassa määrätään seuraavasti: "Edellä 2 kohdan mukaisesti sallituissa toimenpiteissä voidaan poiketa ETY:n perustamissopimuksen ja tämän asiakirjan säännöistä siinä määrin ja niin kauan kuin se on ehdottomasti tarpeen 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Ensisijaisesti on käytettävä toimenpiteitä, jotka aiheuttavat vähiten häiriötä yhteismarkkinoiden toiminnalle." MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdassa todetaan seuraavaa: "Edellä 1 kohtaa sovellettaessa on valittava ensisijaisesti toimenpiteitä, jotka vähiten häiritsevät assosioinnin ja yhteisön toimivuutta. Nämä toimenpiteet on rajoitettava niihin, jotka ovat ehdottomasti välttämättömiä ilmenneiden häiriöiden poistamiseksi."

69 Yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut Helleenien tasavallan liittymisasiakirjan 130 artiklan 3 kohtaa asiassa Piraiki-Patraiki ym. vastaan komissio antamassaan tuomiossa (em. 28 kohta) siten, että tässä määräyksessä velvoitetaan komissio "siltä osin kuin tapauksen olosuhteet eivät sitä estä, (a) ottamaan selvää niistä haitallisista vaikutuksista, joita sen päätöksellä saattaa olla (sen jäsenvaltion, jota koskien suojatoimenpidettä on haettu) taloudelle sekä kyseessä oleville yrityksille", jotta se

voisi arvioida, vastaako toimenpide, jonka se aikoo oikeuttaa, artiklassa määrättyjä edellytyksiä.

70 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että kun komissio aikoo toteuttaa suojatoimenpiteitä tämän määräyksen nojalla, sen täytyy olosuhteiden sallimissa rajoissa ottaa selvää niistä haitallisista vaikutuksista, joita sen päätöksellä saattaa olla kyseessä olevan merentakaisen maan tai alueen taloudelle sekä kyseessä oleville yrityksille; tämän tulkinnan perusteena ei ole pelkästään kyseisen artiklan ja Helleenien tasavallan liittymisasiakirjan 130 artiklan 3 kohdan sanamuotojen samankaltaisuus vaan myös se, että niillä pyritään samaan tavoitteeseen eli määrittelemään niiden suojatoimenpiteiden laajuus, joita yhteisö voi toteuttaa.

71 Tällainen tulkinta MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdasta on sitäkin perustellumpi, kun MMA:ista peräisin olevien tavaroiden tuontia koskeva järjestelmä on liberaalimpi kuin järjestelmä, joka oli voimassa kyseisenä ajankohtana Helleenien tasavallan ja muiden jäsenvaltioiden välillä. Itse asiassa liittymisasiakirjan 25 ja 29 artiklassa mahdollistetaan siirtymäkauden ajaksi tullien ja vaikutukseltaan vastaavien maksujen periminen, kun taas perustamissopimuksen 133 artiklassa ja MMA-päätöksen 101 ja 102 artiklassa määrättiin riidanalaisten toimien antamisajankohtana, että tuotaessa yhteisöön MMA:ista peräisin olevia tuotteita tullit ja vaikutukseltaan vastaavat maksut poistetaan kokonaan.

72 Ottaen huomioon se, että MMA-päätöksen 109 artiklan nojalla toteutetut suojatoimenpiteet vaikuttavat tuonnin vapauteen, joka määritellään päätöksessä laajemmin kuin liittymisasiakirjassa, komission velvollisuus ottaa huomioon kyseessä olevien yritysten erityinen tilanne sen ehdottaessa poikkeusta tähän vapauteen on tässä vielä laajempi kuin liittymisasiakirjan osalta.

73 Jotta voitaisiin määritellä, kuuluvatko kantajat rajalliseen joukkoon taloudellisia toimijoita, joiden oikeudelliseen asemaan vaikutetaan sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella erotetaan nämä toimijat kaikista muista ja yksilöidään ne samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu (ks. em. tuomio asiassa Plaumann v. komissio ja em. tuomio asiassa Piraiki-Patraiki ym. v. komissio, 28 kohta), on tutkittava, ovatko kantajat näistä tuomioista jälkimmäisen mukaisia yrityksiä, joita toimenpide koskee.

74 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että Piraiki-Patraiki ym. vastaan komissio annetussa tuomiossa (em. 28 kohta) lausutaan, että määritelläkseen "yritykset, joita toimenpide koskee", komission on "yhtä lailla" otettava huomioon "sopimukset, joita yritykset olivat jo tehneet ja joiden täytäntöönpano estyy" osittain tai kokonaan riidanalaisen toimenpiteen takia. Koska tuomiossa käytetään ilmaisua "yhtä lailla", siitä käy ilmi, että tällaisten sopimusten olemassaolo ei ole ainoa seikka, jonka nojalla voidaan rajata niiden yritysten määrä, joita toimenpide koskee, vaan että huomioon voidaan ottaa myös muita seikkoja.

75 Tässä tapauksessa asian T-480/93 kantaja Ter Beek ja asian T-483/93 kantaja ERB ovat osoittaneet, että niillä oli yhteisöön matkalla olevia riisilasteja ensimmäisen päätöksen tekohetkellä — ja toinen päätös ainoastaan muutti ensimmäistä —, että ne olivat osallistuneet muiden kantajien kanssa 12.1.1993 Alankomaiden pysyvän edustuston ja komission yksiköiden välillä pidettyyn kokoukseen ja että tämän takia niiden erityinen tilanne oli komission tiedossa.

76 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että tällainen tilanne antaa aihetta uskoa, että kantajat Ter Beek ja ERB ovat yrityksiä, joita toimenpiteet koskevat. Itse asiassa vaikka MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdassa ei sinänsä mainita velvollisuutta ottaa huomioon kuljetettavina olevien tavaroiden tilaa kuten hedelmä- ja vihannesalan suojatoimenpiteiden soveltamisedellytyksistä 19 päivänä joulukuuta 1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2707/72 (EYVL L 291, s. 3) 3 artiklan 3 kohdassa, josta oli kyse tuomiossa asiassa Sofrimport vastaan komissio, MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdasta seuraa välttämättä tällainen velvollisuus

sen erityisen tarpeen takia, joka yrityksillä on suojella kuljetettavina olevia tavaroitaan suojatoimenpiteen vaikutuksilta, koska nämä yritykset ovat nimetyt tai nimettävissä ennen kuin komissio tekee päätöksen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lausuu, että tässä tapauksessa kantajien tilanne oli tällainen, sillä ne olivat esittäneet näkemyksensä komissiolle 12.1.1993 pidetyssä kokouksessa.

77 On vielä lisättävä, että komissio ei voi väittää, että tuomio asiassa Piraiki-Patraiki ym. vastaan komissio ei ole merkityksellinen ennakkotapaus, koska siinä riidanalainen toimenpide oli osoitettu ainoastaan yhdelle jäsenvaltiolle, kun taas tässä asiassa riidanalaiset päätökset on osoitettu kaikille jäsenvaltioille. Itse asiassa niiden jäsenvaltioiden määrällä, joissa toimenpidettä sovelletaan, ei ole merkitystä, vaan sillä suojalla, jota yhteisön oikeuden mukaan saavat maat ja alueet sekä kyseessä olevat yritykset, joiden vastainen toimenpide oikeutetaan tai joihin sitä sovelletaan. Tältä osin tämä asia ei eroa asiassa Piraiki-Patraiki ym. vastaan komissio annetusta tuomiosta.

78 Tästä seuraa, että riidanalaiset päätökset koskevat erikseen asian T-480/83 kantaja Ter Beekia ja asian T-483/93 kantaja ERB: tä.

79 Koska asiassa T-480/93 ja asiassa T-483/93 on kyse yhdestä ja samasta kanteesta, ei ole syytä tutkia asian T-480/93 kantajan ARM eikä asian T-483/93 kantajien Alesie ja Guyana Investments asiavaltuutta (ks. asia C-313/90, CIRFS ym. v. komissio, tuomio 24.3.1993, Kok. 1993, s. I-1125, 31 kohta).

80 Edellä esitetystä seuraa, että komission vaatimus tutkimatta jättämisestä on hylättävä.

B — *Pääasia*

Ensimmäinen kanneperuste: riidanalaisten päätösten oikeudellisen perustan lainvastaisuus

— Asianosaisten väitteet

81 Kantajat väittävät, että riidanalaiset päätökset ovat lainvastaisia siltä osin kuin niiden oikeudellinen perusta on itsessään lainvastainen eli MMA-päätöksen 109 artikla, jonka mukaan komissio voi ryhtyä suojatoimenpiteisiin, jos "tämän päätöksen soveltamisesta aiheutuu vakavia häiriöitä jollakin yhteisön tai yhden tai useamman jäsenvaltion talouden toiminnan alalla tai jos soveltaminen vaarantaa niiden rahatalouden ulkoisen vakauden tai jos ilmenee häiriöitä, jotka saattavat johtaa yhteisön tai siihen kuuluvan alueen jonkin toiminnan alan merkittävään heikentymiseen". Tämä mahdollisuus toteuttaa suojatoimenpiteitä tilanteessa, josta ei ole määrätty perustamissopimuksen 134 artiklassa, on itse asiassa vastoin perustamissopimuksen määräyksiä.

82 Kantajat korostavat, että neuvosto ei voi laajentaa perustamissopimuksen 134 artiklan sisältöä perustamissopimuksen 136 artiklan nojalla tekemällään yleisellä päätöksellä. Perustamissopimuksen 131—135 artiklassa ei ainoastaan ilmaista MMA:iden assosioinnin tavoitteita vaan luodaan oikeuksia ja velvoitteita, joista neuvosto ei voi poiketa edes perustamissopimuksen 136 artiklan toisen kohdan nojalla tekemillään päätöksillä, ellei sille ole nimenomaisesti annettu toimivaltaa toteuttaa poikkeuksellisia toimenpiteitä, kuten perustamissopimuksen liittenä olevassa pöytäkirjassa Alankomaiden Antilleilla jalostettujen maaöljytuotteiden tuonnista Euroopan talousyhteisöön, perustamissopimuksen 132 artiklan 5 kohdassa, jonka mukaan sovelletaan perustamissopimuksen sijoittautumisoikeutta koskevan luvun määräyksiä, jollei 136 artiklan nojalla annetuista erityissäännöksistä muuta johdu, perustamissopimuksen 133 artiklan 3 kohdassa, jonka nojalla MMA:t voivat periä tulleja, sekä perustamissopimuksen liitteenä olevan pöytäkirjan Grönlantia koskevista erityisjärjestelyistä 1 artiklassa. Kantajat väittävät, että jos neuvosto voisi 136 artiklan toisen kohdan nojalla yleisesti poiketa perustamissopimuksen 131—135 artiklasta, tällaisia nimenomaisia poikkeuksia ei olisi tarvittu.

83 Lisäksi kantajat korostavat, että yhteisöjen tuomioistuin on asiassa 91/78, Hansen, 13.3.1979 antamassaan tuomiossa (Kok. 1979, s. 935, 22 kohta) todennut, että MMA:iden assosioinnin tarkoituksena on laajentaa yhteisön sisäisiä tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia säännöksiä yhteisöön assosioituihin maihin ja alueisiin ja niistä peräisin oleviin tuotteisiin. Kantajat lisäävät, että yhteisöjen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa 80/77 ja 81/77, Commissionnaires réunis 20.4.1978 antamasta tuomiosta (Kok. 1978, s. 927, 19 kohta) ilmenee, että vapaan liikkuvuuden ja yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteita ei saa asettaa vastakkain, vaan ne on yhdistettävä pitäen periaatteena vapaata liikkuvuutta. Assosioinnin tavoitteet eivät ole toissijaisia verrattuna yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteisiin, joihin tässä pyritään riisin yhteisellä markkinajärjestelyllä. Koska tällä markkinajärjestelyllä ei ole etusijaa, joka oikeuttaisi poikkeamisen MMA:ista peräisin olevien tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevista säännöksistä, ainoastaan nimenomaisesti perustamissopimuksessa mainitut poikkeukset ovat hyväksyttäviä.

84 Komissio vastaa, että perustamissopimuksen 136 artiklassa neuvostolle annetaan laaja harkintavalta, jotta se voi mukauttaa MMA:iden assosioinnin niiden ja koko yhteisön välisten läheisten taloudellisten suhteiden kehitykseen sekä MMA:iden taloudelliseen, sosiaaliseen ja kulttuuriseen kehitykseen. Tämän takia neuvosto voi perustamissopimuksen neljännessä osassa mainittuja assosioinnin periaatteita noudattaen antaa säännöksen suojatoimenpiteistä, kuten se on tehnyt MMA-päätöksen 109 artiklassa. Tällainen määräys ei ole ristiriidassa perustamissopimuksen 134 artiklan kanssa, jota ei saa tulkita kirjaimellisesti ja tiukasti vaan siten, että otetaan huomioon se, että se annettiin ennen kuin maatalouden yhteiset markkinajärjestelyt oli luotu ja ennen kuin jäsenvaltioiden väliset tullit oli poistettu.

85 Väliintulijana oleva neuvosto arvioi, että ratkaiseva kysymys ei ole se, onko MMA-päätöksen 109 artikla perustamissopimuksen 134 artiklan mukainen, vaan pikemminkin se, onko 109 artikla sen oikeudellisen perustan eli 136 artiklan mukainen.

86 Tältä osin neuvosto toteaa ensiksi, että on määriteltävä 136 artiklan ilmaisujen "saatujen kokemusten" ja "tämän sopimuksen periaatteiden pohjalta" sisältö, jotta voidaan määritellä neuvoston toimivallan rajat. Koska neuvoston täytyy tehdä

MMA:iden assosiointia koskeva päätös "saatujen kokemusten pohjalta", sen on otettava huomioon edeltävien päätösten soveltamisesta saatu kokemus sekä suhteet AKT-valtioihin, kun taas "tämän sopimuksen periaatteita" ovat paitsi perustamissopimuksen 131 artiklassa mainitut periaatteet myös perustamissopimuksen 1—7 artiklassa mainitut periaatteet sekä yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet tai oikeuskäytännössä tunnustetut yleiset periaatteet, kuten yhteisön etusija (asia 5/67, Beus, tuomio 13.3.1968, Kok. 1968, s. 125, s. 142; asia C-46/89, SICA ja Sipefel v. komissio, tuomio 11.10.1990, Kok. 1990, s. I-3621, 29 kohta).

87 Kantajat esittävät vastoin tätä väitettä, että mahdollisesti huomioon otettavat "saadut kokemukset" eivät voi koskea suhteita AKT-valtioihin, koska tällöin ei otettaisi huomioon etuoikeutettua asemaa, joka MMA:ille on myönnettävä verrattuna AKT-valtioihin. Kantajat toteavat myös, että yhteisön etusijan periaatteeseen ei voida vedota MMA:ista peräisin olevia tuotteita vastaan, koska ne ovat perustamissopimuksen 132 artiklan 1 kohdan nojalla samassa asemassa kuin yhteisöstä peräisin olevat tuotteet.

88 Neuvosto toteaa, että sillä on edellä mainituissa rajoissa laaja harkintavalta tehdä MMA:iden assosiointia koskevia päätöksiä, mikäli se noudattaa assosioinnin olennaista tavoitetta eli varmistaa, että nämä päätökset kokonaisuutena palvelevat MMA:iden etuja ja edistävät niiden kehittymistä. On siis mahdollista, että joissakin näiden päätösten määräyksissä asetetaan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan edut MMA:iden etujen edelle. Tässä tapauksessa päätöksen 109 artikla täyttää kaikki perustamissopimuksen 136 artiklassa mainitut edellytykset eikä siis ole lainvastainen. Julkisasiamies Jacobs vahvistaa tämän näkemyksen ratkaisuehdotuksessaan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-260/90, Leplat, 12.2.1992 antamaan tuomioon (Kok. 1992, s. I-643, s. I-654).

89 Kantajat vastaavat, että ETY:n perustamissopimuksen 3 artiklan k kohdan, josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 3 artiklan r kohta, mukaan MMA:iden assosioinnin tarkoituksena on "lisätä kaupankäyntiä", minkä takia neuvosto ei voi MMA:ita koskevalla päätöksellään vähentää MMA:iden ja yhteisön välistä kaupankäyntiä, vaikka tällainen päätös edistäisikin MMA:iden kehitystä. Lisäksi kantajat huomauttavat, että julkisasiamies Jacobs korosti edellä mainitussa ratkaisuehdotuksessaan vaatimusta siitä, että neuvoston asettamat rajoitukset MMA:iden oikeudelle asettaa tulleja on perusteltava hyvin. Mutta tässä kyseessä olevassa päätöksessä ei ole mitään perustelua, jolla oikeutettaisiin suojatoimenpiteet.

— Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

90 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että tässä kanneperusteessa on kyse siitä, oliko neuvostolla oikeus määrätä suojatoimenpiteistä MMA:iden assosiointia yhteisöön koskevassa päätöksessä, joka on tehty perustamissopimuksen 136 artiklan toisen kohdan nojalla.

91 Tältä osin on ensinnäkin huomattava, että MMA:t, joiden kanssa joillakin jäsenvaltioilla on erityisiä suhteita, ovat sidoksissa yhteisöön perustamissopimuksen neljännen osan määräysten mukaisella assosiointijärjestelyllä. Vaikka siis MMA:illa tosin on edullisempi asema kuin muilla yhteisöön assosioiduilla mailla, ne eivät kuitenkaan ole sen jäseniä. MMA:t eivät osallistu yhteiseen maatalouspolitiikkaan, ja perustamissopimuksen neljännen osan mukaisella tavaroiden vapaalla liikkuvuudella MMA:iden ja yhteisön välillä ei pyritä sellaisten sisämarkkinoiden luomiseen, jotka perustamissopimuksella on luotu jäsenvaltioiden välille.

92 Toiseksi on todettava, että perustamissopimuksen 131—135 artiklassa kuvattu MMA:iden yhteisöön assosiointia koskeva järjestelmä on muuttuva prosessi, jonka soveltamisen edellytykset on perustamissopimuksen 136 artiklan mukaan määritel-

tävä ensimmäisen viiden vuoden jaksoa koskevan soveltamissopimuksen voimassaolon päätyttyä neuvoston yksimielisellä päätöksellä "tämän sopimuksen periaatteiden" ja "saatujen kokemusten" pohjalta.

93 Ensinnäkin on korostettava, että viittaus "tämän sopimuksen periaatteisiin" ei tarkoita ainoastaan perustamissopimuksen neljännessä osassa mainittuja periaatteita vaan kaikkia perustamissopimuksessa määrättyjä periaatteita, erityisesti niitä, jotka on lueteltu sen Periaatteet-nimisessä ensimmäisessä osassa. Tästä seuraa, että neuvoston perustamissopimuksen 136 artiklan toisen kohdan nojalla tekemien soveltamista koskevien päätösten täytyy syventää MMA:iden assosiointia kaupankäynnin lisäämiseksi sekä yhteisten taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä koskevien pyrkimysten takia (ETY:n perustamissopimuksen 3 artiklan k kohta) ilman, että kuitenkaan vaikutetaan yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamiseen (ETY:n perustamissopimuksen 3 artiklan d kohta). Neuvoston tehtävänä on siis yhdistää perustamissopimuksen eri periaatteet (ks. asia 5/73, Balkan-Import-Export, tuomio 24.10.1973, Kok. 1973, s. 1091, 29 kohta; asia 10/73, Rewe-Zentral, tuomio 24.10.1973, Kok. 1973, s. 1175, 20 kohta; asia 37/83, Rewe-Zentral, tuomio 29.2.1984, Kok. 1984, s. 1229, 18—20 kohta ja asia 195/87, Cehave, tuomio 11.7.1989, Kok. 1989, s. 2199, 21 kohta).

94 On syytä lisätä, että kun neuvosto tekee tällaisia valintoja, sen on otettava huomioon "saadut kokemukset", jotta assosioinnilla lähestyttäisiin jatkuvasti perustamissopimuksen neljännessä osassa mainittuja tavoitteita (ks. asia C-430/92, Alankomaat v. komissio, tuomio 26.10.1994, Kok. 1994, s. I-5197, 22 kohta). Juuri näin neuvosto toimi tehdessään peräkkäiset päätökset MMA:iden assosioinnista yhteisöön. Heti kun MMA:ista peräisin olevien tavaroiden tuonti oli vapautettu tulleista, soveltamista koskevaan päätökseen kirjoitettiin suojalauseke yhteisön eduksi (neuvoston 29.9.1970 tekemän päätöksen 70/549/ETY 15 artiklan 2 kohta, EYVL L 282, s. 83). Erityisesti MMA:ista peräisin olevien maataloustuotteiden tuonnista on todettava, että sitä on aina koskenut erityinen järjestelmä, jonka mukaan näiden tuotteiden tuonti yhteisöön vapautettiin vähitellen samalla suojellen yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanoa ja yhteisön etuuskohtelua (ks. neuvoston 25.2.1964 tekemän päätöksen 64/349/ETY 10 artiklan toinen kohta, EYVL L 93, s. 1472; neuvoston 29.9.1970 tekemän päätöksen 70/549/ETY 2 artiklan 2 kohta,

EYVL L 282, s. 83; neuvoston 29.6.1976 tekemän päätöksen 76/568/ETY 2 artiklan 2 kohta ja 3 artiklan 2 kohta, EYVL L 176, s. 8, sekä saman päätöksen III liitteen 4 artikla; neuvoston 16.12.1980 tekemän päätöksen 80/1186/ETY 3 artiklan 2 kohta ja 4 artiklan 2 kohta, EYVL L 361, s. 1; kyseisen päätöksen liitteen III 5 artikla; neuvoston 30.6.1986 tekemän päätöksen 86/283/ETY 70 artiklan 2 kohta ja 71 artiklan 2 kohta, EYVL L 175, s. 1; saman päätöksen III liitteen 5 artikla; kaikki nämä päätöksen koskevat merentakaisten maiden ja alueiden assosiointia Euroopan talousyhteisöön). Oli siis odotettava MMA-päätöksen tekemistä 25.7.1991, jotta MMA:ista peräisin olevat maataloustuotteet olisivat samassa asemassa kuin muut tuotteet ja saisivat ensimmäistä kertaa MMA:iden yhteisöön assosioinnin prosessissa hyväkseen saman vapaan pääsyn yhteisön markkinoille kuin kaikki muut tuotteet — eli siis vapautuksen tulleista ainoan varauksen ollessa MMA-päätöksen 109 artiklan suojalausekkeen mahdollinen soveltaminen. Siispä MMA-päätöksellä on otettu merkittävä askel, kun siinä määrätään ensimmäistä kertaa periaatteesta, jonka mukaan MMA:ista peräisin olevilla maataloustuotteilla on vapaa pääsy yhteisöön, vaikka tämä pääsy on yhtä lailla ensimmäistä kertaa saatettu riippuvaiseksi yleisestä suojalausekkeesta, jossa on annettava yhteisölle mahdollisuus toimia rajoitetulla tavalla, jos MMA:ista peräisin olevien tuotteiden vapaa pääsy yhteisön markkinoille aiheuttaa vaikeuksia. Tällainen MMA:ista peräisin olevia maataloustuotteita koskevan järjestelmän kehitys ei siis ole ristiriidassa perustamissopimuksen johdanto-osan eikä sen 131 artiklan kanssa siltä osin kuin päätöksellä vaikutetaan MMA:iden taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen sekä kokonaisuudessaan läheisten taloudellisten suhteiden luomiseen MMA:iden ja koko yhteisön välille.

95 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että neuvostolla oli MMA:iden yhteisöön assosioinnin ja yhteisen maatalouspolitiikan periaatteiden yhdistämiseksi oikeus perustamissopimuksen 136 artiklan toisen kohdan nojalla sisällyttää MMA-päätökseen suojalauseke, jolla mahdollistetaan erityisesti MMA:ista peräisin olevien maataloustuotteiden vapaan tuonnin rajoitukset, jos tuonti aiheuttaa vakavia häiriöitä jollakin yhteisön tai yhden tai useamman jäsenvaltion talouden toiminnan alalla tai vaarantaa niiden rahatalouden ulkoisen vakauden, tai jos ilmenee häiriöitä, jotka

saattavat johtaa yhteisön tai siihen kuuluvan alueen jonkin toiminnan alan merkittävään heikentymiseen. Neuvosto ei ole ylittänyt perustamissopimuksen 136 artiklan toisessa kohdassa määrättyjä harkintavallan rajoja tehdessään tämän valinnan, jolla rajoitetaan MMA:ista peräisin olevien tuotteiden vapaata tuontia yhteisöön ainoastaan poikkeuksellisesti, osittain ja väliaikaisesti.

96 Tämän päätelmän perusteluja ei — toisin kuin kantajat väittävät (ks. edellä 83 kohta) — voida kyseenalaistaa perustamissopimuksen 134 artiklan tai muidenkaan määräysten tai hierarkisesti samanarvoisten pöytäkirjojen perusteella, joissa määrätään erityisistä poikkeuksista MMA:iden assosioinnin järjestelmään. Itse asiassa perustamissopimuksen 136 artiklan toisen kohdan mukaisen neuvoston velvollisuuden, joka koskee assosioinnin täytäntöönpanon yksityiskohtaisten sääntöjen määrittämistä ottaen huomioon perustamissopimuksen kaikki periaatteet, yleistä sisältöä ei ole rajoitettu näillä määräyksillä, joiden tarkoituksena on ainoastaan säädellä erityisiä tilanteita. Mistään näistä määräyksistä ei käy ilmi, että perustamissopimuksen laatijat olisivat niillä halunneet muuttaa perustamissopimuksen 136 artiklan toisen kohdan soveltamisalaa.

97 Tästä seuraa, että ensimmäinen kanneperuste on hylättävä.

Toinen kanneperuste: MMA-päätöksen 109 artiklan 1 kohdan rikkominen

— Asianosaisten väitteet

98 Kantajat muistuttavat, että jos MMA-päätöksen 109 artiklan 1 kohdassa annetaan oikeus suojatoimenpiteiden toteuttamiseen, tällaisia toimenpiteitä voidaan suunnitella ainoastaan, jos MMA-päätöksen soveltamisesta aiheutuu vakavia häiriöitä jollakin yhteisön tai yhden tai useamman jäsenvaltion talouden toiminnan alalla tai jos soveltaminen vaarantaa niiden rahatalouden ulkoisen vakauden tai jos ilmenee häiriöitä, jotka saattavat johtaa yhteisön tai siihen kuuluvan alueen jonkin toiminnan

alan merkittävään heikentymiseen. Kantajien mielestä Alankomaiden Antilleilta peräisin olevan osittain hiotun riisin tuonti ei ole voinut eikä voi aiheuttaa häiriöitä riisin viljelemiselle yhteisössä.

99 Ensinnäkin kantajat toteavat, että yhteisön riisin tilanne oli suotuisa riidanalaisten päätösten tullessa voimaan. Tätä edullista tilannetta kuvaa hintojen nousu helmikuussa 1993 vuoden 1992 viimeisenä vuosineljänneksenä havaitun laskun jälkeen (yhteisöstä peräisin olevan pitkäjyväisen, kokonaan hiotun riisin, jossa on 5 prosenttia rikkoutuneita riisinjyviä, hinta oli helmikuussa 1993 778,17 USD, joulukuussa 1992 724,62 USD ja syyskuussa 1992 859,38 USD), ja tämän nousun syynä oli toisaalta Espanjassa vallinneen kuivuuden aiheuttama pula ja toisaalta Italian liiran devalvaatio, joka yllytti markkinoita ostamaan. Tämä pula ja yhteisön riisin edullinen tilanne jatkuivat, joten maaliskuussa 1993 yhteisön riisiä ei enää ollut saatavilla. Siten ei ollut ilmennyt mitään riisin yhteisössä tapahtuvan viljelyn häiriöitä tai merkittävää heikentymistä, jolla olisi voinut oikeuttaa suojatoimenpiteet.

100 Toiseksi kantajat muistuttavat, että oli mahdotonta, että osittain hiotun Antilleilta peräisin olevan riisin tuonti saattoi aiheuttaa häiriöitä riisin yhteisössä tapahtuvalle viljelylle tai heikentää sitä merkittävästi. Osittain hiotun Antilleilta peräisin olevan riisin tuonnille oli itse asiassa kaksi rajoitusta. Ensinnäkin tuonti oli mahdollista ainoastaan siinä määrin kuin pitkäjyväisen kokonaan hiotun riisin kysyntää ei voitu kattaa yhteisön tuotannolla, koska yhteisön riisin hinta on alempi kuin Antilleilta peräisin olevan riisin hinta. Se siis ei voinut aiheuttaa paineita yhteisön riisin hinnalle (ks. jäljempänä 1 kohta). Toiseksi Alankomaiden Antilleilta tuodun riisin määrä ei voi koskaan ylittää AKT-valtioista saatavien ylijäämien määrää, eivätkä nämä ylijäämät ole aikaisemmin koskaan ylittäneet yhteisön näille maille asettamaa tariffikiintiötä. Osittain hiotun kokonaan hiotuksi käsittelyä varten saatavilla olevan riisin määrä ei siis voinut kasvaa (ks. jäljempänä 2 kohta).

1. Hintataso

101 Kantajat väittävät, että yhteisöstä peräisin olevan kokonaan hiotun riisin hintaa on verrattava osittain hiotusta Antilleilta peräisin olevasta riisistä valmistetun kokonaan hiotun riisin hintaan. Tämä on ainoa keino verrata Antilleilta peräisin olevan riisin ja yhteisön riisin hintoja, koska ei ole olemassa yhteisöstä peräisin olevaa osittain hiottua riisiä ja koska Alankomaiden Antillit eivät vie kokonaan hiottua riisiä. Itse asiassa yhteisön kokonaan hiotun riisin tuottajat ostavat ainoastaan kuorimatonta riisiä välttyäkseen kokonaan hiotun riisin valmistukselta kahdessa vaiheessa (kuorimattomasta riisistä osittain hiottua riisiä, josta taas kokonaan hiottua riisiä), koska tämä menetelmä olisi kalliimpi. Tämän takia markkinoille voi aiheutua häiriöitä ainoastaan kokonaan hiotun riisin osalta: osittain hiotun Antilleilta peräsin olevan riisin hinnan lasku voi aiheuttaa kokonaan hiotun riisin hinnan laskun, josta puolestaan voi seurata yhteisössä tuotetun kuorimattoman riisin hinnan lasku.

102 Kantajat väittävät, että kokonaan hiotun riisin hinnan määrittelemiseksi Antilleilta peräisin olevan riisin perusteella osittain hiotun Antilleilta peräisin olevan riisin hintaan on lisättävä tietyn käsittelymenetelmän aiheuttamat kulut.

103 Kantajien mukaan osittain hiotusta Antilleilta peräisin olevasta riisistä valmistetun kokonaan hiotun riisin hinta oli 200 USD yhteisöstä peräisin olevan kokonaan hiotun riisin hintaa korkeampi. Tästä ne päättelevät, että siihen hintaan, jolla Alankomaiden Antilleilta peräisin olevaa osittain hiottua riisiä kyseisenä ajankohtana tarjottiin markkinoilla, tästä osittain hiotusta riisistä valmistetun kokonaan hiotun riisin hinta ei missään tapauksessa voinut olla kilpailukykyinen yhteisöstä peräisin olevan kokonaan hiotun riisin kanssa. Tällä hintatasolla Antilleilta peräisin olevan riisin tuonti oli mahdollista ainoastaan, jos yhteisön riisiä ei enää ollut saatavilla. Tämän takia nämä tuonnit eivät voineet aiheuttaa yhteisön hintojen laskua, joka vuorostaan olisi voinut haitata asetuksella N:o 3878/87 tavoiteltua yhteisössä tapahtuvan riisin viljelyn muutosta. Kantajat lisäävät, että indica-riisi koostumuksesta 70 prosenttia on parboil-riisiä, joka on kantajien mukaan kalliimpaa ja parempilaatuista eikä vaihdettavissa Antilleilta peräisin olevaan riisiin.

104 Lopuksi kantajat kiistävät, että ne saisivat Antilleilta peräisin olevan riisin hintatason takia huomattavan voittomarginaalin, joka mahdollistaisi hintojen laskemisen. Vaikka asia olisikin niin, niiden mielestä tällainen aikomus ei riitä oikeuttamaan suojatoimenpiteeseen ryhtymistä, varsinkaan kun tällaisia huomioita ei ole riidanalaisissa päätöksissä esitetyissä perusteluissa.

105 Komissio vastaa, että on verrattava osittain hiotun eikä kokonaan hiotun riisin hintoja. Itse asiassa kilpailua käydään ainoastaan tällä tasolla, sillä riidanalaisten toimenpiteiden kohteena olevat riisin kuluttajat ovat kokonaan hiottua riisiä tuottavat riisitehtaat yhteisössä. Nämä tehtaat voivat yhtä hyvin käyttää yhteisön kuorimatonta riisiä tai tuotua ruskeaa riisiä. Kilpailua siis käydään yhteisön riisitehtaiden käyttämien erilaisten raaka-aineiden välillä. Kun yhteisön tuottajat eivät tuota osittain hiottua riisiä, on välttämätöntä päätellä yhteisön osittain hiotun riisin hinta yhteisön kuorimattoman riisin hinnan ja interventio-ostojen hinnan perusteella.

106 Komission mielestä tällaisesta vertailusta käy ilmi se, että ennen kuin Alankomaiden Antillien viranomaiset asettivat vähimmäishinnan, yhteisön osittain hiotun riisin hinta (767,48 USD/tonni) oli selvästi korkeampi kuin osittain hiotun Antilleilta peräisin olevan riisin (700 USD/tonni). Tällaisen eron takia yhteisön tuottajien oli joko laskettava hintojaan tai varastoitava riisinsä odottamaan parempia aikoja. Tämän tilanteen seurauksena oli yhteisöstä peräisin olevan kuorimattoman riisin hinnan lasku verrattuna edeltävään vuoteen. Espanjasta peräisin olevalle riisille lasku olisi ollut 85,18 prosenttia ja Italiasta peräisin olevalle riisille 91,82 prosenttia interventiohinnasta (ks. vastineen liite 5). Yhteisöstä peräisin olevan kuorimattoman riisin hinta nousi vasta suojatoimenpiteitä koskevan ilmoituksen jälkeen helmikuussa 1993.

107 Komissio epäilee kantajien väitteidensä tueksi esittämien hintojen todenmukaisuutta. Komission mielestä kantajat eivät voi sitä moittia ekstrapoloinnin käyttämisestä, koska ne itse soveltavat samaa periaatetta (ks. asian T-480/93 kanteen liite

7 ja asian T-483/93 kanteen liite 8). Se kyseenalaistaa niiden seikkojen oleellisuuden, joihin kantajien markkinoita koskeva erittely nojautuu, varsinkin kun nämä seikat koskevat suojatoimenpiteen toteuttamisen jälkeistä aikaa. Tässä on ratkaistava, olivatko tätä toimenpidettä toteutettaessa tehdyt arviot järkeviä kyseisenä ajankohtana. Lisäksi nämä seikat koskevat koko markkina-aluetta, jolla pääasiallinen tuote on japonica-riisi, kun taas tässä tapauksessa on kyse indica-riisistä.

108 Komissio väittää, että havaittu hintaero uhkaa asetuksessa N:o 3878/87 perustettua ohjelmaa, jolla tavoitellaan siirtymistä japonica-riisin viljelystä (tuotanto yhteisössä ylijäämäistä) indica-riisin viljelyyn (tuotanto yhteisössä alijäämäistä), koska asetuksen mukaan tuottajille on varmistettu indica-riisin myynti interventiohinnan avulla taatuilla hinnoilla. Niinpä hintojen lasku aiheuttaa toisaalta vakavia budjettiseurauksia yhteisölle, jonka on pakko ryhtyä laajoihin interventio-ostoihin, ja toisaalta ajan kuluessa tuottajien ryhtymisen viljelemään uudelleen japonica-riisiä, minkä seurauksena interventiot lisääntyvät ja vientituet kasvavat.

109 Komissio tiedustelee vielä, miten kantajat voivat vastauksessaan väittää, että kokonaan hiottu Antilleilta peräisin oleva riisi ja yhteisöstä peräisin oleva kokonaan hiottu riisi ovat toisiaan korvaavia vain vähäisessä määrin, koska yhteisöstä peräisin oleva kokonaan hiottu riisi koostuu 70 prosenttisesti parboil-riisistä; komissio toteaa, että tällä väitteellä ei ole mitään merkitystä, koska parboil-käsittelyn tekevät riisitehtaat eivätkä kuorimattoman riisin tuottajat.

110 Lopuksi komissio korostaa, että Surinamista peräisin olevan ruskean riisin hinta on siinä määrin yhteisön riisin hintaa alempi (400 USD), että kantajilla on voittomarginaalinsa turvin laaja mahdollisuus säädellä riisinsä hintaa yhteisön markkinoilla.

111 Asianosaisten mielipiteet eroavat myös siitä, miten annetut hinnat muunnetaan.

2. Tuodun osittain hiotun riisin määrä

112 Kantajat toteavat, että AKT-valtioiden vientikapasiteetti on erittäin alhainen. Ne esittävät väitteensä tueksi sen, että vienti ei ole koskaan ylittänyt yhteisön 125 000 tonnin suuruista tariffikiintiötä ja että yhteisön markkinoille tarjottu määrä ei ole kasvanut.

113 Tämän perusteella kantajat arvioivat, että AKT-valtioilla on mahdollisuus valita: ne voivat viedä ruskeaa riisiä joko suoraan yhteisöön tai Alankomaiden Antilleille. Siten osittain hiotun, AKT-valtioista peräisin olevasta ruskeasta riisistä valmistetun Antilleilta peräisin olevan riisin tuonti ei suinkaan ole lisä AKT-valtioista peräisin olevan ruskean riisin suoralle tuonnille vaan korvaa tämän tuonnin. Itse asiassa liitteen II 6 artiklan 2 kohdan (ks. edellä 7 kohta) mukaan Alankomaiden Antilleilla käsitellyn riisin voidaan katsoa olevan peräisin MMA:ista ainoastaan, jos se tuodaan AKT-valtioista. Koska ainoastaan MMA:ista peräisin oleva riisi vapautetaan perustamissopimuksen 133 artiklan ja MMA-päätöksen 101 artiklan 1 kohdan nojalla tulleista ja vaikutukseltaan vastaavista maksuista, yhteisöön tuotu osittain hiottu Antilleilta peräisin oleva riisi on välttämättä valmistettu jostakin AKT-valtiosta peräisin olevasta riisistä. Surinam ja Guyana ovat ainoat AKT-valtiot, joiden tuotanto on ylijäämäistä.

114 Kantajat toteavat, että AKT-valtioille on edullista viedä riisituotantonsa Alankomaiden Antilleille, koska ne saavat siellä korkeamman hinnan kuin vietäessä suoraan yhteisöön, jossa riisi kilpailee amerikkalaisen riisin kanssa. Koska AKT-valtioiden ylijäämäinen riisin tuotanto on varsin rajallista, ne eivät voi pitää ennallaan viennin määrää yhteisöön ja viedä samalla riisiä Alankomaiden Antilleille. Kantajien mielestä riisin tuonti sekä Alankomaiden Antilleilta että

AKT-valtioista oli vuonna 1992 (95 855 tonnia, josta 40 830 tonnia AKT-valtioista ja 58 042 tonnia Antilleilta) samalla tasolla kuin tuonti AKT-valtioista vuosina 1990 (83 857 tonnia) ja 1991 (94 373 tonnia).

115 Komissio vastaa, että yhteisön kannalta tarkasteltuna ei ole samantekevää, viedäänkö AKT-valtioiden ylijäämäinen riisi suoraan yhteisöön vai viedäänkö se Alankomaiden Antillien kautta, sillä toisessa tapauksessa riisiin sovelletaan tiettyihin määriin asti — tosin rajoitettua — maksua, kun taas toisessa tapauksessa sen ei ole sovellettava mitään maksua riippumatta määristä. On siis olemassa vaara, että koko AKT-valtioiden tuotannon ylijäämä tuodaan yhteisöön ilman maksua tai tariffikiintiötä Alankomaiden Antillien kautta. Vastineessaan komissio toteaa, että AKT-valtioiden 125 000 tonnin suuruinen tariffikiintiö riisiä ylitettiin vuonna 1993, joten tuonti AKT-valtioista ja Alankomaiden Antilleilta oli yhteensä 179 154 tonnia. Syyskuusta joulukuuhun 1992 kokonaan hiotun Antilleilta peräisin olevan riisin tuonti oli 27 019 tonnia eli 11 prosenttia yhteisön tuotannosta.

116 Komissio päättelee, että tällaisen maksuista vapautetun tuonnin kasvun seurauksena voi olla ainoastaan hintojen aleneminen yhteisön markkinoilla.

3. Poseidom-ohjelmalle aiheutuva vaara

117 Kantajat väittävät, että toisin kuin mitä ensimmäisen riidanalaisen päätöksen perustelukappaleissa todettiin, suojatoimenpiteitä ei voida perustella Poseidom-ohjelmalle aiheutuvalla vaaralla; ohjelman tarkoituksena on edistää Ranskan Guayanassa tuotetun riisin menekkiä Guadeloupessa ja Martiniquella. Itse asiassa kantajat eivät ole koskaan vieneet riisiä Guadeloupeen tai Martiniqueen eikä niillä

ole ollut aikomusta niin tehdä ottaen huomioon, että niillä oli enemmän kuin riittävät markkinat yhteisössä. Tämä näkemys oli sitä paitsi vahvistettu Ranskan hallituksen 14.12.1992 päivätyssä kirjeessä (ks. edellä 19 kohta) sekä komission neuvostolle 25.11.1993 esittämässä kaupallisen järjestelyn täytäntöönpanoa koskevassa kertomuksessa (COM(93) 555), jossa todetaan, että Antilleilta peräisin olevaa riisiä ei ole tuotu DOM:iin.

118 Komissio ja väliintulija Ranskan hallitus vastaavat, että Antilleilta peräisin olevan riisin tuonti alhaisempaan hintaan saattaisi häiritä erityisiä yhteisön tuen muotoja riisin tuotannolle Ranskan Guayanassa sekä riisin markkinointia Guadeloupessa ja Martiniquella (asetuksen N:o 3763/91 3 artiklan 2 ja 3 kohta, ks. edellä 9 kohta). Riisin markkinoiden herkkyys näissä kahdessa departementissa, joissa yhden ainoan aluksen lastin tuonti milloin tahansa riittäisi aiheuttamaan häiriöitä, tekee mahdottomaksi kaikki korjaavat toimenpiteet, jotka väistämättä olisivat liian myöhäisiä. Ainoastaan ennaltaehkäisevä suojatoimenpide voi siis olla tehokas. Komissio kuitenkin lisää, että kyseisenä ajankohtana se piti tätä näkökantaa tärkeänä mutta ei ratkaisevana.

— Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

119 Ensin on tutkittava, saattoiko komissio riidanalaisten päätösten tekohetkellä käytössään olleiden tietojen perusteella järkevästi päätellä, että MMA-päätöksen 109 artiklan 1 kohdan soveltamisedellytykset täyttyivät.

120 MMA-päätöksen 109 artiklan 1 kohdan mukaan komissio "voi" toteuttaa tai antaa oikeuden toteuttaa suojatoimenpiteitä joko silloin, kun MMA-päätöksen "soveltamisesta aiheutuu vakavia häiriöitä jollakin yhteisön tai yhden tai useamman jäsenvaltion talouden toiminnan alalla tai jos soveltaminen vaarantaa niiden

rahatalouden ulkoisen vakauden", tai silloin, kun "ilmenee häiriöitä, jotka saattavat johtaa yhteisön tai siihen kuuluvan alueen jonkin toiminnan alan merkittävään heikentymiseen".

121 Tästä määräyksestä seuraa, että suojatoimenpiteiden toteuttamiseksi riittää, että toinen mainituista edellytyksistä täyttyy. Kuitenkaan jomman kumman edellytyksen täyttyminen ei velvoita komissiota toteuttamaan suojatoimenpidettä, mutta sen on tehtävä asiasta päätös.

122 Tästä seuraa, että MMA-päätöksen 109 artiklan soveltamisalalla komissiolla on laaja harkintavalta paitsi sen osalta, täyttyvätkö suojatoimenpiteen toteuttamisen edellytykset, myös sen osalta, toteutetaanko se. Tällaisen harkintavallan käyttöä tutkiessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on rajoituttava tarkastelemaan sitä, onko harkintavaltaa käytetty ilmeisen virheellisesti, onko kyseessä harkintavallan väärinkäyttö tai onko komissio selvästi ylittänyt harkintavaltansa rajat (em. tuomio asiassa Piraiki-Patraiki ym. v. komissio, 40 kohta).

123 Ensimmäisen kysymyksen sanamuodosta, asiakirjoista ja komission toteamuksista asian suullisessa käsittelyssä ilmenee, että komissio otti huomioon erilaisia tosiasioita ennen kuin se päätti, että on tarpeellista ryhtyä suojatoimenpiteisiin.

124 Ensinnäkin komissio totesi, että lokakuun 1992 ja tammikuun 1993 välillä yhteisön kuorimattoman riisin hinta laski huomattavasti ja nousi taas helmikuussa 1993; tämä riisi voi osittain hiotun Antilleilta peräisin olevan riisin tapaan olla raaka-aineena kokonaan hiotun riisin tuottajille yhteisössä. Komission toimittamien numeeristen tietojen mukaan (komission ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kirjalliseen kysymykseen nro 10 antaman vastauksen liite V) espanjalaisen kuorimattoman riisin hinta oli tammikuussa 1993 365 USD/tonni eli alhaisimmillaan vuosien 1992—1993 kampanjan aikana, kun taas lokakuussa 1992 se oli

470 USD/tonni; italialaisen riisin hinta oli joulukuussa 1992 402 USD/tonni, kun taas lokakuussa 1992 se oli 452 USD/tonni. Helmikuussa 1993 espanjalaisen riisin hinta oli 420 USD/tonni ja italialaisen riisin 497 USD/tonni. Näistä luvuista näkyy yhteisön kokonaan hiotun riisin hintavaihteluiden kaltainen kehitys, ja tämä hinta oli kantajien esittämien numeeristen tietojen mukaan (kanne T-480/93, 54 kohta, ja T-483/93, 82 kohta) 724,26 USD/tonni joulukuussa 1992, kun se oli 859,38 USD/tonni syyskuussa 1992 ja nousi 778,17 USD:iin helmikuussa 1993, jolloin taloudelliset toimijat odottivat suojatoimenpiteiden toteuttamista (ks. Weekly Rice Market News, 26.1.1993, osa 74, nro 5, asian T-480/93 kanteen liitteet 2—4, joka levitti huhua mahdollisesta suojatoimenpiteiden toteuttamisesta). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että komission esittämät hinnat ovat luotettavia, sillä ne on saatu pörssimarkkinoilta. Vaikka kantajat ovat ilmaisseet epäilyksiä tällaisen riisin hinnan laskun merkittävyydestä, ne eivät ole onnistuneet osoittamaan sitä, että laskua ei ole tapahtunut; hinnan aleneminen ilmenee lisäksi asian T-480/93 kanteen 54 kohdassa ja asian T-483/93 kanteen 82 kohdassa esitetyistä tiedoista.

125 Sitten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että vastauksessaan tuomioistuimen esittämään kysymykseen kantajat varasivat itselleen oikeuden kiistää komission esittämät hinnat, kun riippumattomat tukkukauppiaat olisivat ensin tehneet ylimääräisen tarkastuksen; kantajat eivät kuitenkaan ole myöhemmin ottaneet tätä esille, mikä lisää vielä komission esittämien tietojen uskottavuutta.

126 Lopuksi on todettava, että kantajat eivät voi vedota interventiovarastojen huomattavaan pienenemiseen kiistääkseen sen, että yhteisön kuorimattoman indica-riisin hinta oli voinut laskea interventiohinnan alapuolelle. Itse asiassa kantajien kanteessaan sekä vastauksissaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kirjallisiin kysymyksiin esittämät luvut koskevat japonica-riisin eivätkä indica-riisin interventiovarastoja, minkä komissio totesi vastineensa 24 kohdassa ja mitä kantajat eivät ole kiistäneet.

127 Toiseksi komissio on huomauttanut, että syyskuusta joulukuuhun 1992 Alankomaiden Antilleilta tuotiin noin 27 000 tonnia riisiä, mikä vastaa 11 prosenttia yhteisön kuorimattoman riisin tuotannosta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantajat eivät kiistä tätä määrää. Vielä suurempi määrä eli

36 161 tonnia esiintyy taulukoissa, jotka ovat sekä asian T-480/93 että asian T-483/93 kanteiden liitteessä 16 ja jotka liittyvät maahantuonnin yhteydessä annettuihin lupiin; näistä luvista muuten ilmenee, että vuoden 1992 ensimmäisen puoliskon aikana Alankomaiden Antilleilta ei ole tuotu riisiä.

128 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että näiden tietojen perusteella — yhteisön kuorimattoman riisin hinnan huomattava lasku samaan aikaan kun kilpailevan tuotteen eli osittain hiotun Antilleilta peräisin olevan riisin tuonnin määrä on huomattavasti kasvanut — komissiolla oli oikeus katsoa, että oli ilmennyt häiriöitä, jotka saattoivat johtaa indica-riisin yhteisössä tapahtuvan viljelyn merkittävään heikentymiseen MMA-päätöksen 109 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, joten suojatoimenpiteet voitiin toteuttaa.

129 Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että komissio on vielä ottanut huomioon muita seikkoja todetessaan, että Antilleilta peräisin olevaa riisiä tarjottiin merkittävästi halvemmalla kuin yhteisön riisiä kyseessä olevassa käsittelyn vaiheessa eli osittain hiottuna riisinä, mitä kantajat eivät enää kiistä.

130 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lausuu, että komissio ei ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä verratessaan näiden kahden raaka-aineen hintoja tässä vaiheessa. Itse asiassa valinta osoittaa ensinnäkin komission huolellisuutta, kun se on verrannut kyseessä olevia kahta tuotetta samassa käsittelyn vaiheessa. Koska Antilleilta peräisin olevaa riisiä tarjottiin yhteisön markkinoille osittain hiottuna riisinä, komission oli järkevää verrata näitä kahta kilpailevaa tuotetta tässä vaiheessa, ja tätä tarkoitusta varten laskea teoreettinen yhteisön osittain hiotun riisin hinta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa hinnan laskemisen osalta, että kantajat eivät ole onnistuneet asettamaan kyseenalaisiksi komission ehdottamia laskelmia, koska ne ovat tyytyneet väittämään, että käsittelykulut ja lisäkulut olivat liian korkeita, tai kiistämään määrää, jota on käytetty eri käsittelyvaiheiden muuntamiseen, eivätkä ne ole perustelleet näkemyksiään (ks. asian T-480/93 vastauksen 29 kohta ja

asian T-483/93 vastauksen 30 kohta sekä asianosaisten vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymykseen nro 10). Kantajat eivät myöskään voi moittia komissiota siitä, että se on laskenut yhteisön osittain hiotun riisin teoreettisen hinnan, koska myös niiden itsensä esittämä vertailu nojautuu teoreettisen hinnan laskemiseen eli kokonaan hiotun, osittain hiotusta Antilleilta peräisin olevasta riisistä valmistetun riisin hintaan (ks. asian T-480/93 kanteen liite 7 ja asian T-483/93 kanteen liite 8).

131 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siis toteaa, että komissio on perustellusti ollut sitä mieltä, että yhteisön riisin ja Antilleilta peräisin olevan riisin hintojen välillä on huomattava ero, joka on saattanut aiheuttaa yhteisön riisin hinnan romahtamisen syyskuun 1992 ja tammikuun 1993 välillä.

132 Lisäksi komissiolla oli oikeus viitata siihen, että Antilleilta peräisin olevan riisin vienti DOM:iin saattaa vaarantaa Poseidom-ohjelman, jonka tarkoituksena on Ranskan Guayanassa korjatun riisin markkinointi Guadeloupessa ja Martiniquella. Mikäli tällainen vaara on riittävän todellinen vientien toteutuessa, merkitystä ei ole sillä, että ensimmäistä toimenpidettä toteutettaessa tällaisia vientejä ei todellisuudessa ollut toteutettu. Tässä tapauksessa kantajat eivät ole kiistäneet komission väitettä, jonka mukaan näiden kahden departementin riisimarkkinat olivat niin haavoittuvat, että yhden ainoan aluksen lasti olisi riittänyt aiheuttamaan niillä häiriöitä. Koska tämä määrä voidaan tuoda milloin tahansa, kaikki korjaavat toimenpiteet olisivat väistämättä liian myöhäisiä. Ainoastaan ennalta ehkäisevä suojatoimenpide saattoi siis olla tehokas.

133 Toisen päätöksen osalta on aluksi todettava, että sillä ainoastaan muutetaan ensimmäisen päätöksen 1 artiklaa lieventämällä huomattavasti sen sisältöä, koska siinä määrätään pelkästään ehdottomasta vähimmäishinnasta, joka asetetaan huomattavasti alhaisemmaksi kuin ensimmäisessä päätöksessä määrätty suhteellinen vähimmäishinta. Tästä seuraa, että toisella päätöksellään komissio ei ole toteuttanut uutta, itsenäistä suojatoimenpidettä, vaan se on tyytynyt pehmentämään voimassa olevalla

suojatoimenpiteellä perustettua järjestelmää. Komission ei siis tarvinnut tässä vaiheessa tutkia uudelleen, voitiinko suojatoimenpiteitä periaatteessa toteuttaa, kuten sen oli tehtävä ennen ensimmäisen päätöksen tekemistä.

134 Joka tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lausuu, että komissiolla oli perusteltu syy arvioida, että huolimatta riisin kilpailullisen tilanteen parantumisesta huhtikuussa 1993 oli yhä tarpeen suojella riisin viljelyä yhteisössä pitämällä suojatoimenpide voimassa. Itse asiassa riisin kylväminen alkaa huhtikuussa. Jotta ei palattaisi takaisin jo ylijäämäiseen japonica-riisin viljelyyn, oli siis tärkeätä, että yhteisön viljelijöiden luottamusta indica-riisin hinnan kehitykseen ei horjutettaisi. Tältä osin ei ole merkitystä sillä, että kyseisenä ajankohtana yhteisön ruskeasta riisistä oli pulaa ja että sen hinta tuolloin nousi. Kyseessä olevan toimenpiteen, toisin sanoen indica-riisin yhteisössä tapahtuvan tuotannon tason ylläpitämisen, ennalta ehkäisevän luonteen takia merkityksellistä ei ole päätöstä tehtäessä vallinnut tilanne, vaan tulevaisuudennäkymät, jotka yhteisön viljelijät voivat ennakoida. Tilanne ei ollut sellainen, että heillä olisi ollut syytä uskoa yhteisön riisin jokaisen uuden hinnan romahtamisen olevan vältettävissä, joten heitä rauhoitti suojatoimenpiteen voimassa pitäminen, koska sillä osoitettiin komission tahto jatkaa yhteisössä tapahtuvan indica-riisin viljelyn puolustamista ja siten tehdä tyhjäksi vaara tämän riisin hinnan huomattavasta laskusta. Tällä perusteella komissio ei ole ylittänyt MMA-päätöksen 109 artiklan 1 kohdan mukaisen harkintavaltansa rajoja toteuttaessaan uuden tilanteen mukaisen suojatoimenpiteen.

135 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että toinen kanneperuste on hylättävä.

Kolmas kanneperuste: MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdan rikkominen

136 Kantajat väittävät, että kahdella riidanalaisella päätöksellä on rikottu MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohtaa. Tässä määräyksessä todetaan, että "1 kohtaa sovellettaessa on valittava ensisijaisesti toimenpiteitä, jotka vähiten häiritsevät assosioinnin ja yhteisön toimivuutta. Nämä toimenpiteet on rajoitettava niihin, jotka ovat

ehdottomasti välttämättömiä ilmenneiden häiriöiden poistamiseksi". Kummallakin riidanalaisella päätöksellä mentiin kuitenkin selvästi pitemmälle kuin oli tarpeellista yhteisössä tapahtuvan riisin viljelyn mahdollisen häiriintymisen tai mahdollisen merkittävän heikentymisen takia.

— Ensimmäinen päätös

1. Asianosaisten väitteet

137 Kantajat väittävät, että ensimmäisellä päätöksellä asetettu suhteellinen vähimmäishinta, joka oli 120 prosenttia osittain hiottuun riisiin sovellettavasta maksusta, esti Antilleilta peräisin olevan riisin myynnin ja sulki sen markkinoilta. Kantajien investoinnit Alankomaiden Antilleille joutuivat siis vaaraan, mikä häiritsi MMA:iden assosiointia yhteisöön. Nämä haitat olivat liiallisia ottaen huomioon tavoiteltu päämäärä eli yhteisön riisimarkkinoiden häiriintymisen tai merkittävän heikentymisen estäminen. Lisäksi tällä päätöksellä rikottiin etuuskohteluiden hierarkian periaatetta, koska Antilleilta peräisin olevalle riisille asetettiin korkeampi suhteellinen vähimmäishinta kuin kolmansista maista peräisin olevalle riisille, joten MMA:ista peräisin oleva riisi joutui näin huonompaan asemaan kuin AKT-valtioista tai Yhdysvalloista tuotu riisi. Suojatoimenpiteellä ei siten suojeltu pelkästään yhteisön riisin viljelyä vaan myös kolmansista maista tapahtuvaa riisin tuontia.

138 Komissio korostaa ensinnäkin, että sen mielestä oli parempi asettaa vähimmäishinta kuin asettaa väliaikaisesti uudestaan tuontimaksu, koska se oli vakuuttunut siitä, että tällaisella toimenpiteellä tyydytetään täysin yhteisön tuottajien edut ja että näin haitataan vähemmän Alankomaiden Antilleilla sijaitsevaa jalostusteollisuutta.

139 Toiseksi komissio toteaa, että suojatoimenpiteen on oltava tehokas ja että ainoa tapa estää yhteisössä tapahtuvan riisin viljelyn häiriintyminen oli asettaa Antilleilta peräisin olevalle riisille vähimmäishinta, jolla voidaan korvata yhteisön riisin epäedullinen kilpailullinen asema. Komissio kuitenkin myöntää, että suhteellisen vähimmäishinnan takia Antilleilta peräisin olevasta riisistä tuli kolmansista maista peräisin olevaa riisiä kalliimpaa.

2. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

140 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että tällä kanneperusteella halutaan selvittää, onko komissio riidanalaisiin toimiin ryhtyessään loukannut MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdassa määrättyä suhteellisuusperiaatetta.

141 Tältä osin on todettava, että MMA-päätöksen 109 artiklalla pyritään yksinomaan korjaamaan häiriöitä jollakin yhteisön talouden toiminnan alalla tai estämään häiriöiden syntyminen. Tavoitteen saavuttamiseksi artiklan 2 kohdassa oikeutetaan ainoastaan "ehdottomasti välttämättömät" suojatoimenpiteet. Tästä seuraa, että suojatoimenpiteellä, jolla samalla suojellaan kolmannen valtion talouden toiminnan alaa, mennään MMA-päätöksen 109 artiklalla tavoiteltua päämäärää pidemmälle, eikä se siis ole tämän artiklan 2 kohdan tarkoittamalla tavalla "ehdottomasti välttämätön".

142 Tässä tapauksessa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa asianosaisten olevan yhtä mieltä siitä, että 25.2.1993 tehdyn päätöksen 93/127 1 artiklan 1 kohdalla, jossa asetetaan suhteellinen vähimmäishinta 120 prosenttiin osittain hiottuun riisiin sovellettavasta maksusta, tehtiin Antilleilta peräisin olevasta riisistä yhteisön markkinoilla kalliimpaa kuin kolmansista valtioista kuten Yhdysvalloista tai AKT-valtioista peräisin olevasta riisistä (ks. asian T-480/93 kanteen 31 kohdassa ja asian T-483/93 kanteen 55 kohdassa esitetystä taulukosta ilmenevä järjestys, jota

komissio ei ole kiistänyt, vastineen 38 kohta). Tässä määräyksessä ei siis noudatettu myöskään yhteisöstä ja MMA:ista peräisin olevien tuotteiden hyväksi säädettyä etuuskohteluiden järjestystä.

143 Kun 25.2.1993 tehdyn päätöksen 1 artiklan 1 kohdalla AKT-riisille ja amerikkalaiselle riisille annettiin edullisempi kilpailullinen asema yhteisön markkinoilla kuin Antilleilta peräisin olevalle riisille, ylitettiin se, mikä oli ehdottomasti välttämätöntä niiden häiriöiden korjaamiseksi, joita Antilleilta peräisin olevan riisin tuonti aiheutti yhteisön riisin markkinoinnille. Tästä seuraa, että tällä määräyksellä rikotaan MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohtaa, joten se on kumottava.

— Toinen päätös

1. Asianosaisten väitteet

144 Toisen päätöksen osalta kantajat väittävät, että myös sen tekemisellä rikottiin MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohtaa, koska asettamalla ehdoton vähimmäishinta ylitettiin se, mikä on tarpeellista yhteisössä tapahtuvan riisin viljelyn häiriöiden tai heikentymisen uhan estämiseksi.

145 Kantajat väittävät toisaalta, että tämä hinta oli selvästi korkeampi kuin yhteisön riisin hinta ja vain vähän alempi kuin AKT-valtioiden riisin hinta. Koska suojatoimenpiteillä pyrittiin suojaamaan yhteisön riisin viljelemistä, yhteisön riisin hintoja tulisi verrata Antilleilta peräisin olevalle riisille asetettuun ehdottomaan vähimmäishintaan sen selvittämiseksi, kunnioitettiinko toimenpiteillä suhteellisuusperiaatetta. Mutta jopa verrattuna Yhdysvalloista tulevaan riisiin Antilleilta peräisin oleva riisi oli yhä kilpailullisesti epäedullisessa asemassa, jos otetaan huomioon amerikkalaisen riisin parempi laatu.

146 Toisaalta kantajat kysyvät, miksi toisella päätöksellä pidettiin voimassa ehdoton vähimmäishinta. Komission vastineessaan esittämät selitykset ovat tältä osin ristiriitaisia, koska niissä viitataan sekä Alankomaiden hallituksen esittämään korjauspyyntöön että markkinatilanteeseen asetetun toimenpiteen lieventämisen oikeuttamiseksi, vaikka korjaamisella ei ole samaa vaikutusta kuin suojatoimenpiteen lieventämisellä.

147 Kantajat lisäävät, että joka tapauksessa riidanalaisten päätösten täytäntöönpano on aiheuttanut vakavia taloudellisia seurauksia, minkä takia päätökset myös ovat suhteettomia. Itse asiassa tulliviranomaiset vaativat kolmansista maista peräisin olevaan osittain hiottuun riisiin sovellettavan maksun suuruisen takuun asettamista, vaikka komissio olisi voinut käyttää kantajia kohtaan lievempiä keinoja.

148 Komissio vastaa, että toisessa päätöksessä vähimmäishinnan taso oli kohtuuilinen, eikä siinä ollut jäljellä kuin yksi ehdoton vähimmäishinta, mikä paransi huomattavasti Antilleilta peräisin olevan riisin kilpailullista asemaa, kuten tuonnin elpyminen huhtikuussa osoitti.

2. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

149 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa ensiksi, että kyseisen päätöksen 1 artiklalla asetettu 550 ecun/tonni suuruinen ehdoton vähimmäishinta teki Antilleilta peräisin olevasta riisistä yhteisön riisiä kalliimpaa mutta halvempaa kuin AKT-valtioiden ja Yhdysvaltojen riisistä. Itse asiassa sama hintojen järjestys ilmenee sekä asian T-480/93 kanteen 35 kohdassa ja asian T-483/93 kanteen 61 kohdassa esitetystä taulukosta että komission laskelmista, jotka on esitetty molempien asioiden vastineiden 42 kohdassa.

150 Toiseksi asian T-480/93 vastauksen liitteestä 23 ja asian T-483/93 vastauksen liitteestä 24 ilmenee, että huhtikuussa 1993 yhteisöön tuotiin 8 400 tonnia Antilleilta peräisin olevaa riisiä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että tämä on kolmanneksi suurin yhden kuukauden aikana tuotu määrä syyskuun 1992 ja toukokuun 1993 välillä ja että nämä tuonnit ovat erittäin todennäköisesti toteutuneet noin kahden viikon sisällä toisen päätöksen voimaantulosta; päätös tehtiin 13.4.1993 ja julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 14.4.1993.

151 Tästä seuraa nämä olosuhteet huomioon ottaen se, että kantajat eivät ole osoittaneet, että komissio olisi ylittänyt harkintavaltansa asettaessaan toisessa päätöksessään ehdottoman vähimmäishinnan 550 ecuun/tonni, tai että tällä toimenpiteellä on ylitetty se, mikä on MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdan tarkoittamalla tavalla ehdottomasti välttämätöntä niiden häiriöiden korjaamiseksi, joita indica-riisin viljelemiselle yhteisössä aiheutuu. Toisella päätöksellä Antilleilta peräisin oleva riisi on saatettu epäedulliseen kilpailulliseen asemaan ainoastaan suhteessa yhteisön riisiin. Erityisesti valtava Antilleilta peräisin olevan riisin tuonti huhtikuun 1993 jälkipuoliskolla osoittaa, että Antilleilta peräisin olevan riisin ja amerikkalaisen riisin hintojen välinen ero oli riittävän suuri korvaamaan jälkimmäisen paremman laadun.

152 Mitä tulee väitteeseen siitä, että päätös on joka tapauksessa suhteeton, koska tulliviranomaiset vaativat sitä täytäntöönpantaessa osittain hiottuun riisiin sovellettavan maksun suuruista takausta, mistä aiheutuu vakavia taloudellisia seurauksia, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lausuu, että vaikka asia olisi näin, kyseessä ei ole riidanalaisen päätöksen välttämätön seuraus, vaan pelkästään kansallisten tulliviranomaisten toiminta. Kansallisen täytäntöönpanotoimenpiteen suhteettomuus ei tarkoita, että täytäntöönpantava yhteisön päätös olisi suhteeton. Sitä paitsi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole toimivaltainen tutkimaan sitä, onko kansallinen täytäntöönpanotoimi suhteellisuusperiaatteen mukainen. Tämä seikka kuuluu sen kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan, jossa kantajat olisivat voineet nostaa kanteen.

153 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että toinen päätös on MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdan mukainen ja että kolmas kanneperuste on siis hylättävä siltä osin kuin se koskee toista päätöstä.

Neljäs kanneperuste: perustamissopimuksen 132 artiklan 1 kohdan ja 133 artiklan 1 kohdan sekä MMA-päätöksen 101 artiklan 1 kohdan rikkominen

— Asianosaisten väitteet

154 Kantajat väittävät, että vähimmäishintojen noudattamisen asettaminen edellytykseksi tuontitulleilta vapauttamiselle on ns. ehdollinen vaikutukseltaan vastaava maksu, joka koskee jostakin MMA:sta peräisin olevia tuotteita. Tullin tavoin tällainen vaikutukseltaan vastaava maksu on perustamissopimuksen 132 artiklan 1 kohdan ja 133 artiklan 1 kohdan vastainen, minkä yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut edellä mainitussa tuomiossaan asiassa Leplat ja mikä käy ilmi MMA-päätöksen 101 artiklasta.

155 Komissio kiistää tämän väitteen ja korostaa, että tässä tapauksessa ei ole kyse ehdollisesta vaikutukseltaan vastaavasta maksusta vaan vähimmäishinnasta ja että MMA-päätöksen 109 artiklassa jätetään tietty harkintavalta toteutettavien toimenpiteiden valinnan osalta.

— Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

156 Aluksi on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksipuolisesti kotimaisille tai ulkomaisille tavaroille asetettu maksu, jonka perusteena on valtion rajan ylittäminen, on perustamissopimuksen 9 ja 12 artiklassa tarkoitettu

vaikutukseltaan vastaava maksu, jos se ei ole varsinainen tulli; asia on näin riippumatta maksun määrän vähäisyydestä, maksun nimikkeestä ja sen perimistavasta (ks. asiat 2/69 ja 3/69, Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders, tuomio 1.7.1969, Kok. 1969, s. 211, 18 kohta, ja asia C-426/92, Deutsches Milch-Kontor, tuomio 22.6.1994, Kok. 1994, s. I-2757, 50 kohta).

157 Tässä tapauksessa on todettava, että mitään maksua ei ole asetettu sillä perusteella, että Antilleilta peräisin oleva riisi ylittää sitä yhteisöön tuotaessa yhteisön ulkorajan. Itse asiassa ainoastaan siinä tapauksessa, että myynnin vähimmäishintaa ei noudateta, asetetaan maksu, joka vastaa kolmansista maista tuotuun osittain hiottuun riisiin sovellettavaa maksua. Tämä maksu ei perustu rajan ylitykseen vaan siihen, että asetettua vähimmäishintaa ei noudateta. Tämän takia sitä ei voida pitää vaikutukseltaan vastaavana maksuna, joka kielletään niissä määräyksissä, joihin kantajat tässä kanneperusteessaan vetoavat.

158 Kantajat väittävät, että vaatimus maksaa takuu, joka on kolmannesta valtiosta peräisin olevaan osittain hiottuun riisiin sovellettavan maksun suuruinen, on vaikutukseltaan vastaava maksu; tältä osin on todettava, että tämä vaatimus ei perustu riidanalaisiin vaan kansallisten viranomaisten päätöksiin (ks. edellä 152 kohta). Sen seurauksena ei siis missään tapauksessa voi olla riidanalaisten päätösten kumoaminen.

Viides kanneperuste: perustamissopimuksen 131 artiklan ja MMA-päätöksen rikkominen

— Asianosaisten väitteet

159 Kantajat väittävät, että toteuttaessaan riidanalaiset suojatoimenpiteet komissio ei ottanut huomioon perustamissopimuksen 131 artiklassa määriteltyä MMA:iden yhteisöön assosioinnin tarkoitusta eli MMA:iden taloudellisen ja sosiaalisen

kehityksen edistämistä ja läheisten taloudellisten suhteiden vahvistamista niiden ja koko yhteisön välille sekä MMA:iden väestön etujen ja vaurauden edistämistä, jotta ne voivat saavuttaa sen taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kehityksen, johon ne pyrkivät. Komissio ei itse asiassa ottanut huomioon kantajien huomattavia investointeja, jotka olisivat vaikuttaneet olennaisesti assosioinnin tavoitteiden toteutumiseen.

160 Komissio vastaa, että tämä ja ensimmäinen kanneperuste ovat päällekkäisiä, koska jos tämä kanneperuste hyväksytään, kaikki suojatoimenpiteet ovat mahdottomia, vaikka MMA-päätöksen 109 artiklassa määrätään nimenomaisesti mahdollisuudesta toteuttaa tällaisia toimenpiteitä.

161 Toissijaisesti komissio toteaa, että assosioinnin tavoitteet täytyy tasapainottaa muiden etujen kuten yhteisen maatalouspolitiikan ja DOM:n pyrkimysten kanssa.

— Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

162 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että tämä ja ensimmäinen kanneperuste ovat päällekkäisiä. Koska ensimmäisestä kanneperusteesta lausuttiin, että mahdollisuus toteuttaa suojatoimenpiteitä MMA:ista tuotavia tuotteita vastaan on yhteensopiva perustamissopimuksen kanssa, tämä tarkoittaa väistämättä sitä, että tällaisten toimenpiteiden toteuttamisella ei estetä 131 artiklassa esitettyjen assosioinnin päämäärien tavoittelua. Tästä seuraa, että myös tämä kanneperuste on hylättävä samoilla perusteilla kuin edellä on esitetty (93—97 kohta).

Kuudes kanneperuste: toimien huolellisen valmistelun ja perustamissopimuksen 190 artiklan rikkominen

— Asianosaisten väitteet

163 Kantajat väittävät, että komissio on rikkonut toimien huolellisen valmistelun periaatetta, koska se ei ole riittävästi selvittänyt tarvetta toteuttaa suojatoimenpiteitä eikä niiden vaikutuksia Alankomaiden Antillien taloudelle ja kyseessä oleville yrityksille.

164 Kantajat toteavat, että tällä huolellisuuden puutteella rikotaan perustamissopimuksen 190 artiklassa määrättyä perusteluvelvollisuutta. Tässä asiassa kyseessä olevien kahden päätöksen perustelujen olisi pitänyt olla erityisen selviä ja kattavia, koska päätöksillä poiketaan tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteesta yhteisön ja MMA:iden välillä. Kuitenkaan ensimmäisen päätöksen perustelut eivät ole selviä ja/tai ovat käsittämättömiä kuudessa kohdassa, ja toisella päätöksellä tehdään ensimmäisen perusteluja vielä epäselvemmiksi. Nämä kuusi kohtaa koskevat hintojen vertailua, vaaroja, joita aiheutuu yhteiselle maatalouspolitiikalle ja riisin tuotannolle Ranskan Guayanassa, sekä Antilleilta peräisin olevan riisin tuonnin kasvun vaaran ja väitettyjen häiriöiden ja heikentymisen (uhan) yhteyttä.

165 Lisäksi kantajat väittävät, että toisen päätöksen perustelut ovat ristiriidassa ensimmäisen päätöksen perustelujen kanssa. Itse asiassa toinen päätös on ensimmäisen jatke, joten siinä asetetun ehdottoman vähimmäishinnan arviointiperusteiden olisi pitänyt olla samat kuin ensimmäisessä päätöksessä asetetun suhteellisen vähimmäishinnan osalta eli interventiohinta ja/tai yhteisön riisin tuotantokustannukset. Kantajat toteavat, että toisessa päätöksessä asetettu ehdoton vähimmäishinta on 170 ecua/tonni alempi kuin ensimmäisessä päätöksessä asetettu suhteellinen vähimmäishinta. Tästä kantajat päättelevät, että tämän eron syynä täytyy olla joko interventiohinnan lasku tai yhteisön riisin tuotantokustannusten lasku.

166 Kantajat toteavat, että interventiohinta ei ole alentunut vaan kohonnut ensimmäisen ja toisen päätöksen tekemisen välisenä aikana. Tämän takia vähimmäishinnan (toisen päätöksen ehdoton vähimmäishinta verrattuna ensimmäisen päätöksen suhteelliseen vähimmäishintaan) alenemisen syynä täytyy olla tuotantokustannusten niin merkittävä aleneminen, että sillä on voinut korvata sekä interventiohinnan alenemisen että ensimmäisessä päätöksessä asetetun suhteellisen vähimmäishinnan 170 ecun suuruisen alenemisen.

167 Tästä kantajat päättelevät, että joko ensimmäinen päätös perustuu ilmeiseen arviointivirheeseen, jonka takia komissio on asettanut suhteellisen vähimmäishinnan aivan liian korkeaksi, tai toinen päätös perustuu seikkoihin, joista ei ole kerrottu kantajille eikä myöskään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle.

168 Kantajien mielestä toisen päätöksen perusteluista ei käy myöskään ilmi, miksi suojatoimenpidettä on sovellettava 31.8.1993 asti.

169 Komissio ei kumoa erityisesti tätä kanneperustetta, vaan viittaa riidanalaisten päätösten perusteluja koskeviin väitteisiinsä.

— Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

170 On muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan toimen perustelujen riittävyyttä ei ole tarkasteltava pelkästään sen sanamuodon vaan myös niiden olojen mukaan, joissa se tehtiin (asia C-350/88, Delacre ym. v. komissio, tuomio 14.2.1990, Kok. 1990, s. I-395, 16 kohta, ja asia T-26/90, Finsider v. komissio, tuomio 5.6.1992, Kok. 1992, s. II-1789, 70 kohta).

171 Ensimmäisen päätöksen tekemistä edeltävänä ajanjaksona sekä ensimmäisen ja toisen päätöksen välisenä ajanjaksona kantajien ja komission välillä oli lukuisia suoria ja Alankomaiden pysyvän edustuston kautta epäsuoria yhteydenottoja (ks. asian T-480/93 kanteen 33 kohta ja asian T-483/93 kanteen 57 kohta, joissa viitataan edellä mainittuun kokoukseen 12.1.1993, kirjallisen valituksen esittämiseen suojatoimenpidettä vastaan 8.3.1993 jälkeen, kantajien edustajien käyntiin komissiossa 31.3.1993 sekä useisiin puhelimitse tapahtuneisiin yhteydenottoihin komission yksiköihin). Päätösten perustelujen riittävyyttä on tarkasteltava tätä taustaa vasten.

172 Ensinnäkin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että ensimmäisen päätöksen perusteluja vastaan esitetyt viisi ensimmäistä väitettä ovat olennaisilta osin samat kuin edellä tutkitut kanneperusteet. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamukset näistä kanneperusteista osoittavat erityisesti, että kantajilla oli käytössään kaikki tarpeelliset tiedot sen arvioimiseksi, oliko päätös asianmukainen, ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on voinut tavalliseen tapaan valvoa päätöksen laillisuutta näiden tietojen perusteella (ks. asia 108/81, Amylum v. neuvosto, tuomio 30.9.1982, Kok. 1982, s. 3107, 19 kohta; asiat 96/82—102/82, 104/82, 105/82, 108/82 ja 110/82, IAZ ym. v. komissio, tuomio 8.11.1983, Kok. 1983, s. 3369, 37 kohta; asia 185/83, Rijksuniversiteit te Groningen, tuomio 25.10.1984, Kok. 1984, s. 3623, 38 kohta ja em. tuomio asiassa Delacre ym. v. komissio, 15 kohta).

173 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantajien pääasiallinen moite toisen päätöksen perustelujen osalta koskee sitä, että päätöksessä ei selitetä ensimmäisellä ja toisella päätöksellä asetettujen vähimmäishintojen merkittävää eroa. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut, että ensimmäisellä päätöksellä asetettu suhteellinen vähimmäishinta oli kohtuuton, ensimmäisen päätöksen tämän hinnan asettamista koskevat perustelut eivät enää päde. Tästä seuraa, että ensimmäisen ja toisen päätöksen perustelujen väitetty yhteensopimattomuus ei perustu toisen päätöksen puutteellisiin perusteluihin vaan ensimmäisen päätöksen sisältöön, joten kyseessä ei ole perustelujen ristiriitaisuus.

174 Väitetyn suojatoimenpiteen alkuperäistä kestoa koskevien perustelujen puuttumisen osalta on riittävää todeta, että riisin markkinointikampanja päättyy 31.8., mikä ilmenee 21.6.1976 annetun asetuksen N:o 1418/76 3 artiklasta.

175 Edellä esitetyn perusteella tämä kanneperuste täytyy hylätä.

Vahingonkorvausvaatimukset

176 Aluksi on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisö on vastuussa vahingosta perustamissopimuksen 215 artiklan nojalla ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: toimielinten moitittu toiminta on yhteisön oikeuden vastaista, vahinko on syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (ks. asia 4/69, Lütticke v. komissio, tuomio 28.4.1971, Kok. 1971, s. 325, 10 kohta). Tässä asiassa vahingonkorvauskanteen kohde on rajoitettava kysymykseen siitä, onko yhteisö vastuussa sillä perusteella, että komissio on ensimmäisessä päätöksessään MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdan vastaisesti asettanut liian korkean suhteellisen vähimmäishinnan, koska tämä on ainoa lainvastaisuus, joka kumoamiskannetta käsiteltäessä on todettu. Tämä vahingonkorvauskanteen kohteen rajaus tarkoittaa myös sitä, että ainoastaan ensimmäisellä päätöksellä väitetysti aiheutettu vahinko voidaan ottaa huomioon.

A — *Virhe*

177 Virheen vaadittavasta vakavuudesta on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan moititun lainsäädäntötoimen ollessa talouspoliittisen valinnan sisältävä säädös yhteisö on vastuussa vain, jos "kyseessä on riittävän ilmeinen ylemmäntasoisen, yksityisiä suojaavan oikeussäännön rikkominen" (ks. asia 5/71, Zuckerfabrik Schöppenstedt v. neuvosto, tuomio 2.12.1971, Kok. 1971, s. 975, 11

kohta, ja asia T-120/89, Peine-Salzgitter v. komissio, tuomio 27.6.1991, Kok. 1991, s. II-279, 74 kohta). On siis tutkittava, oliko ensimmäinen päätös talouspoliittisen valinnan sisältävä säädös, jotta voidaan määritellä yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymiseksi vaadittu virheen vakavuus.

178 Tässä tapauksessa kantajat toteavat, että riidanalaiset päätökset koskevat niitä suoraan ja erikseen ja että päätöksiä ei siten voida pitää säädöksinä (em. tuomio asiassa Zuckerfabrik Schöppenstedt v. neuvosto, ks. myös julkisasiamies VerLoren van Themaatin ratkaisuehdotus asiassa 59/84, Tezi Textiel v. komissio, 5.3.1986 annetussa tuomiossa, Kok. 1986, s. 887 ja 889).

179 Komissio taas päinvastoin arvioi, että riidanalaiset päätökset ovat säädöksiä, joissa on kiistatta talouspoliittisia valintoja, joten tässä on sovellettava tiukempia vastuun syntymisen edellytyksiä.

180 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa ensinnäkin, että velvollisuutta noudattaa myynnissä vähimmäishintaa sovelletaan yleisesti jokaiseen taloudelliseen toimijaan, joka saattaa tuoda Antilleilta peräisin olevaa riisiä yhteisöön. Toiseksi MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdasta ilmenee, että komissiolla on asiassa laaja harkintavalta. Itse asiassa tässä määräyksessä todetaan, että kun tietyt edellytykset täyttyvät, komissio voi toteuttaa suojatoimenpiteitä. Suojatoimenpiteiden toteuttaminen sisältää siis komission valinnan, joka tässä tapauksessa koskee yhteisön maatalouspolitiikkaa ja MMA:iden assosiointia. Tästä seuraa, että "yhteisö on vastuussa ainoastaan, jos kyseessä on riittävän ilmeinen ylemmäntasoisen, yksityisiä suojaavan oikeussäännön rikkominen" (ks. em. tuomio asiassa Zuckerfabrik Schöppenstedt v. neuvosto, 11 kohta).

181 Tätä päätelmää ei aseta kyseenalaiseksi se seikka, että kumoamiskanteen yhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut ensimmäisen päätöksen koskevan kantajia erikseen. Itse asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että "perustamissopimuksen 178 ja 215 artiklassa määrätty kanne on luotu itsenäiseksi kannetyypiksi, sillä on oma tehtävänsä kanteiden joukossa ja sen nostamisen edellytykset määräytyvät sen erityisen tarkoituksen perusteella" (em. määräys asiassa Van Parijs ym. v. neuvosto ja komissio, 14 kohta).

182 Tältä osin on todettava, että samaan toimeen, joka on yhteisön toimielimen harkintavaltansa rajoissa tekemän valinnan tulos, ei voida vahingonkorvauskanteen osalta soveltaa erilaista vastuujärjestelmää sen mukaan, koskeeko toimi asiaan liittyvän kumoamiskanteen kantajaa erikseen vai ei.

183 Kumoamiskanteen yhteydessä esitetty toteamus siitä, että riidanalainen toimi koskee kantajaa erikseen eli että se on tältä osin kyseiselle kantajalle osoitettu päätös, ei estä sitä, että samaa tointa pidetään vahingonkorvauskanteen yhteydessä säädöksenä (ks. tältä osin em. tuomio asiassa Sofrimport v. komissio, 25 ja 26 kohta; tässä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin toteaa, että toimi koskee kantajaa erikseen, mutta soveltaa kuitenkin säädöksien osalta sovellettavaa vastuuperustetta).

184 Se, että toimi koskee henkilöä erikseen, perustuu ainoastaan joihinkin henkilön ominaisuuksiin tai tosiasialliseen tilanteeseen, jonka perusteella henkilö erotetaan kaikista muista. Tällaiset seikat ovat merkittäviä ainoastaan kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisesta päätettäessä, eikä niihin vaikuta se, mikä yhteisöjen toimielin on tehnyt toimen. Tällaisten seikkojen ei siis pitäisi olla määräviä vastuusta päätettäessä.

185 Kumoamiskanteen yhteydessä yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan toimi, joka on luonteensa ja soveltamisalansa takia säädös, koska sitä sovelletaan yleisesti kyseessä oleviin taloudellisiin toimijoihin, voi koskea

joitakin toimijoita erikseen (em. tuomio asiassa Codorniu v. neuvosto, 19 kohta). Vaikka tätä toimea voidaan kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisesta päätettäessä pitää päätöksenä kyseessä olevien kantajien osalta, tämä ei estä sitä, että se on yhä säädös, koska sen luonnetta ja soveltamisalaa ei ole muutettu tällä arvioinnilla.

186 On siis tutkittava sitä, voidaanko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamaa ensimmäisen päätöksen lainvastaisuutta pitää riittävän ilmeisenä ylemmäntasoisen, yksityisiä suojaavan oikeussäännön rikkomisena.

Asianosaisten väitteet

187 Kantajat väittävät, että kolmiosainen edellytys riittävän ilmeisestä ylemmäntasoisen, yksityisiä suojaavan oikeussäännön rikkomisesta täyttyy. Ensinnäkin ne korostavat, että kumoamisvaatimuksissaan ne ovat vedonneet MMA-päätöksen 109 artiklan rikkomiseen. Toiseksi ne arvioivat, että MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdassa mainittu suhteellisuusperiaate on ylemmäntasoinen oikeussääntö, jolla suojataan niiden etuja. Kolmanneksi ne toteavat, että niiden kumoamisvaatimusten tueksi esittämästä kolmannesta kanneperusteesta ilmenee, että komissio on rikkonut näitä säännöksiä riittävän ilmeisesti, koska jos se olisi ryhtynyt riippumattomasti tutkimaan, täyttyvätkö suojatoimenpiteen toteuttamisen edellytykset, se olisi helposti voinut välttää tilanteen arvioinnissa tapahtuneen virheen, jonka se teki toteuttaessaan tällaisia toimenpiteitä.

188 Komissio arvioi, että se ei voi olla vastuussa, vaikka se olisi toiminut yhteisön oikeuden vastaisesti riidanalaisia suojatoimenpiteitä toteuttaessaan. Se korostaa ensin, että riittävän ilmeistä rikkomista ei ole näytetty toteen. Jotta vapaata harkintavaltaa käytettäessä voitaisiin katsoa kyseessä olevan tällaisen rikkomisen, komission olisi tullut rikkoa ilmeisellä ja vakavalla tavalla sen toimivallan käytön rajat (yhdistetyt asiat 83/76 ja 94/76, 4/77, 15/77 ja 40/77, HNL ym. v. neuvosto ja

komissio, tuomio 25.5.1978, Kok. 1978, s. 1209, 6 kohta). Ainoa virhe, jonka komissio olisi voinut tässä tehdä ja jonka se sitä paitsi kiistää, olisi ollut monimutkaisen taloudellisen tilanteen väärin arviointi tai väärien päätelmien tekeminen siitä. Sellaista virhettä ei voitaisi missään tapauksessa pitää komission harkintavallan rajojen ilmeisenä ja vakavana rikkomisena. Komissio kiistää myös sen, että se olisi rikkonut ylemmäntasoista, kantajia suojaavaa oikeussäännöstä, koska MMA-päätöksen 109 artiklassa suojellaan ainoastaan yhteisön talouden toiminnan aloja.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

189 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi ensinnäkin, että MMA-päätöksen 109 artiklan 2 kohdan mukainen suhteellisuusperiaate on ylemmäntasoinen, yksityisiä suojaava oikeussääntö (asia 281/84, Zuckerfabrik Bedburg ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 14.1.1987, Kok. 1987, s. 49, 35—38 kohta). Tämän määräyksen mukaan voidaan toteuttaa ainoastaan sellaisia suojatoimenpiteitä, jotka ovat ehdottomasti välttämättömiä ilmenneiden häiriöiden poistamiseksi, minkä todellinen tarkoitus on suojata yksityisiä.

190 Toiseksi on tutkittava, onko Antilleilta peräisin olevan riisin vähimmäishinnan asettaminen sellaiselle tasolle, että siitä tuli kalliimpaa kuin kolmansista maista peräisin olevasta riisistä, ilmeinen tämän periaatteen loukkaaminen ja onko se ilmeinen ja vakava komission toimivallan rajojen rikkominen (em. tuomio asiassa HNL ym. v. neuvosto ja komissio, 6 kohta, ja asiat C-104/89 ja C-37/90, Mulder ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 19.5.1992, Kok. 1992, s. I-3061, 12 kohta) yhteisen maatalouspolitiikan ja MMA-päätöksen 109 artiklan täytäntöönpanossa, jossa komissiolla on laaja harkintavalta.

191 Tältä osin on ensin todettava, että Alankomaiden Antillien talousministeriö asetti 14.1.1993 viennin vähimmäishinnaksi 120 prosenttia osittain hiottuun riisiin sovellettavasta maksusta, mikä vastaa komission ensimmäisessä päätöksessään asettamaa

suhteellista vähimmäishintaa. Tästä seuraa, että ensimmäisessä päätöksessään komissio ei ole tehnyt ainakaan riitaa koskevilta osin mitään muuta kuin toistanut kyseisen MMA:n toimivaltaisten viranomaisten toteuttaman toimenpiteen sisällön. Siten se tyytyi lisäämään kyseiseen toimenpiteeseen yhteisön seuraamusjärjestelmän.

192 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa seuraavaksi, että 12.1.1993 pidetyssä kokouksessa, josta ei asianosaisten mukaan ole olemassa pöytäkirjaa, asianosaiset keskustelivat mahdollisuudesta korvata yhteisön toimenpide Alankomaiden Antillien hallituksen yksipuolisella toimenpiteellä (ks. Alankomaiden pysyvän edustajan 11.1.1993 päivätty kirje, joka on jäljennetty asian T-480/93 kanteen liitteissä 1—9; tältä osin kirjeessä puhutaan vähimmäishinnasta, joka on 120 prosenttia ruskeaan riisiin sovellettavasta maksusta). Komissio väitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että se piti hintaa liian alhaisena ja että se vaati hinnan korottamista (vastineen 21 kohta). Tässä tilanteessa Alankomaiden Antillien pääministerin 14.1.1993 ja Alankomaiden pysyvän edustajan 15.1.1993 päivätyillä kirjeillä (ks. asian T-480/93 ja asian T-483/93 vastineiden liitteet 2 ja 3) komissiolle ilmoitettiin viennin vähimmäishinnan asettamisesta 120 prosenttiin osittain hiottuun riisiin sovellettavasta maksusta, eikä kirjeissä mainittu tämän toimenpiteen olevan mahdollisesti virheellinen.

193 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa myös, että vasta neuvoston kokouksessa 8.3.1993 (ks. Alankomaiden pysyvän edustajan 22.7.1994 päivätty kirje, joka on liitteenä kantajien ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin esittämissä vastauksissa) komissio sai tietää, että Antillien toimenpide oli virheellinen. Lisäksi on selvää, että Alankomaiden Antillien talousministeriön yksipuolisen toimenpiteen voimaantulosta 14.1.1993 lähtien komission päätökseen 25.2.1993 saakka kantajat eivät tehneet mitään ilmoittaakseen komissiolle havaitusta virheellisyydestä ja siitä, että tämän takia toimenpidettä ei sovellettu, vaikka ne tiesivät, että kyseisen toimenpiteen tarkoituksena oli tehdä tarpeettomaksi se, että komissio toteuttaa suojatoimenpiteen.

194 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että kun komissio teki ensimmäisen päätöksensä, se viittasi vilpittömässä mielessä Alankomaiden Antillien hallituksen toimenpiteeseen, eivätkä ne tahot, joita asia suoraan koski, kuten kantajat, ilmoittaneet sille tämän toimenpiteen virheellisyydestä. Tässä ne siis myötävaikuttivat komission tietämättömyyteen. Tästä seuraa, että komissio ei rikkonut ilmeisellä ja vakavalla tavalla toimivaltansa käyttämisen rajoja, joten se ei loukannut riittävän ilmeisesti ylemmäntasoista oikeusperiaatetta, jollainen suhteellisuusperiaate on.

B — *Vahinko*

Asianosaisten väitteet

195 Asian T-480/93 kantaja Ter Beek ja asian T-483/93 kantajat ERB ja Guyana Investments väittävät, että ensimmäisestä päätöksestä aiheutui vahinkoa, koska sillä tehtiin mahdottomaksi Antilleilta peräisin olevan riisin myyminen. Ensimmäisellä päätöksellä aiheutettiin päätöksen voimaantulohetkellä kuljetettavana olevan riisin osalta varastointi- ja vakuutuskustannuksia, korkojen menetyksiä ja muita kuluja, minkä lisäksi riisin arvo aleni pitkän varastoinnin takia. Sen riisin osalta, jonka kantajat olivat jo myyneet mutta jota ne eivät vielä olleet toimittaneet, niiden täytyi maksaa korvauksia ostajille, jotka eivät saaneet riisiä. Lopuksi ne menettivät voittoja, joita ne olisivat voineet saada riisin myynnistä ja käsittelystä.

196 Kantaja Alesie on menettänyt tuloja sen myynnin vähennyttyä.

197 Asian T-480/93 kantaja Ter Beek arvioi vastauksessaan tuona ajankohtana kärsimänsä vahingon olevan 566 044,20 USD.

198 Asian T-483/93 kantajat arvioivat vastauksessaan kärsimänsä vahingon olevan kokonaisuudessaan 8 562 000 USD. Ne pyysivät 17.6.1994 päivätyllä kirjeellään lupaa esittää uusia todisteita ja korottaa 248 234 USD:lla korvattavan vahingon määrää.

199 Komissio vastaa, että kantajien kärsimän vahingon tarkan määrän tarkistaminen on mahdotonta, koska kantajat eivät ole selvästi esittäneet vahingon täsmällisen määrän asioimiseksi tarpeellisia seikkoja. Kantajat esittivät uusia asiakirjoja 17.6.1994 päivätyssä kirjeessään, ja komissio on Ranskan hallituksen tukemana pyytänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta jättämään ne huomiotta ja jättämään vahingon määrän korottamista koskevan pyynnön tutkimatta. Ranskan hallitus totesi, että kantajien tällä kirjeellä pyytämä määrä ei vastaa kirjeen liitteenä olevassa taulukossa esitettyä määrää.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

200 Aluksi on todettava, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan "yhteisön talouspolitiikkaan kuuluvilla aloilla voidaan edellyttää, että yksityinen sietää kohtuullisessa määrin ja saamatta julkisista varoista korvausta joitakin hänen taloudellisille eduilleen tietystä säädöksestä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia, vaikka tämä säädös kumottaisiin" (em. tuomio asiassa HNL ym. v. neuvosto ja komissio, 6 kohta; ks. myös em. tuomio asiassa Mulder ym. v. neuvosto ja komissio, 13 kohta).

201 Tässä tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on otettava huomioon vahinko, joka liittyy olennaisesti Antilleilta peräisin olevan riisin lasteihin, jotka ovat saapuneet yhteisön satamaan ensimmäisen päätöksen soveltamisaikana, sillä niistä on aiheutunut erilaisia varastointiin liittyviä kuluja tänä aikana. Itse asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut, että toinen päätös on täysin

yhteisön oikeuden mukainen siten, että jokainen väitetty virhe on välttämättä poistettu 13.4.1993, jolloin tämä päätös tehtiin. Lisäksi tuosta päivästä lähtien Antilleilta peräisin olevan riisin tuonti ja siis myynti yhteisössä on kasvanut suuresti (katso tästä vielä asian T-480/93 vastauksen 23 liite ja asian T-483/93 vastauksen 24 liite).

202 Asiakirjoista ilmenee, että kyseisen ajanjakson kuluessa kantaja Ter Beekillä (asia T-480/93) oli kolme lastia aluksissa Agnès, joka lähti 12.2.1993 ja saapui 6.3.1993 (1 216,8 tonnia), Erria, joka lähti 18.2.1993 ja saapui 10.3.1993 (1 072,5 tonnia), ja Combi Trader, joka lähti 9.3.1993 jälkeen (konossementin antopäivä) ja saapui 31.3.1993 (2 421,4 tonnia). Asiassa T-483/93 ovat kyseessä lastit aluksissa Munte, joka lähti 14.2.1993 ja saapui 7.3.1993 (2 633 tonnia), Wind Ocean, joka lähti 25.2.1993 ja saapui 18.3.1993 (4 175 tonnia), ja Aquila, joka lähti 11.3.1993 ja saapui 30.3.1993 (3 239 tonnia).

203 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että varastointiajat ja myynnin mahdolliset viivästymiset ovat 38 päivää (alus Agnès), 34 päivää (alus Erria) ja 13 päivää (alus Combi Trader) sekä 37 päivää (alus Munte), 26 päivää (alus Wind Ocean) ja 14 päivää (alus Aquila).

204 On todettava, että nämä varastointiajat eivät ole epätavallisia. Itse asiassa asian T-483/93 kantajat selittivät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että riisilastit myydään, kun ne ovat avomerellä tai kun ne ovat saapuneet yhteisön satamaan. Jälkimmäisessä tapauksessa riisi varastoidaan, kunnes se toimitetaan ostajalle. Tällainen varastointi on siis tavallista, vaikkei ole kyse yhteisön suojatoimenpiteestä, mikä ilmenee asian T-483/93 kantajien esittämästä taulukosta (vastauksen 20 liite). Tämä tarkoittaa sitä, että 750 tonnin suuruista riisilastia, jota kuljetettiin aluksella Green Tiger ja joka saapui Rotterdamiin 3.1.1993, ei ollut vielä myyty 25.2.1993 eli 53 päivää myöhemmin, ja että 1 100 tonnin suuruista riisilastia, jota

kuljetettiin aluksella Henderika Klein ja joka saapui Rotterdamiin 10.2.1993, ei ollut vielä myyty 25.2.1993 eli 15 päivää myöhemmin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siis sitä mieltä, että varastointiajat ja niistä mahdollisesti seurannut myynnin viivästyminen eivät välttämättä olleet pidempiä ensimmäisen päätöksen takia.

205 Tämä soveltuu myös asian T-480/93 kantaja Ter Beekiin, joka tosin väitti sen riisilastien tulleen yleensä myydyiksi niiden saapuessa yhteisön satamaan mutta joka ei esittänyt mitään millekään ostajalle menevää yksilöityä toimitusta, joka olisi viivästynyt ensimmäisen päätöksen täytäntöönpanon takia. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle ei ole tästä esitetty konkreettista näyttöä, ei ole mahdollista myöskään päätellä, että kantaja Ter Beek olisi joutunut sietämään taloudellisille eduilleen aiheutuvia haitallisia vaikutuksia, jotka ovat vakavampia kuin mitä jokaisen toimijan on siedettävä ja jotka aiheutuvat säädöksestä, vaikka tämä säädös kumottaisiin (em. tuomio asiassa HNL ym. v. neuvosto ja komissio, 6 kohta).

206 On vielä lisättävä, että huhtikuun puolivälistä lähtien myynnit ovat lisääntyneet huomattavasti (asian T-480/93 vastauksen 23 liite ja asian T-483/93 vastauksen 24 liite) markkinoilla, jotka jopa kantajien mukaan kärsivät yhteisön riisin puutteesta ja hintojen noususta, mistä kantajien on täytynyt hyötyä.

207 Lisäksi jos kantajat ovat kärsineet vahinkoa ensimmäisen päätöksen soveltamisen takia, sitä ei missään tapauksessa voida pitää sillä tavalla ennakoimattomana, että ne eivät olisi voineet siltä suojautua. Itse asiassa kaikki mainitut alukset ovat lähteneet Alankomaiden Antilleilta ensimmäisen päätöksen valmisteluvaiheessa, johon kantajat asianmukaisesti osallistuivat. Kummassakin näistä asioista mainittu kolmas alus lähti vasta ensimmäisen päätöksen tekemisen jälkeen. Vaikka yhteisön markkinat olivat kantajien ainoa markkina-alue hintatason takia, joka oli siellä yhteisen maatalouspolitiikan takia huomattavasti korkeampi kuin maailmanmarkkinoilla, useasta asiakirjasta käy ilmi, että kantajat eivät ole voineet olla tietämättömiä siitä,

että yhteisön myöntämä etu, josta ne ovat täysin voineet hyötyä ensimmäistä kertaa MMA-päätöksen tekemisen jälkeen, saatetaan niiltä jonakin päivänä viedä. Weekly Rice Market Reportissa todetaan 9.6.1992 (nidos 73, nro 24), että "importers report problems with shipments of Surinam and Guyana brown LG via the (Dutch) Antilles route. At this stage it is not yet clear, whether the problems are with sufficient carrier space or that the route is considered increasingly risky for the sellers in — — of (possible) actions by the EC Commission to close this route-gap" [tuojat ilmoittavat ongelmista, joita niillä on (Alankomaiden) Antillien reitillä Surinamista ja Guyanasta peräisin olevien pitkäjyväistä ruskeaa riisiä sisältävien lastien kanssa. Vielä ei ole selvillä, onko vaikeuksien syynä kuljetuskapasiteetti vai onko reittiä pidettävä myyjille yhä vaarallisempana, koska komissio (ehkä) ryhtyy toimenpiteisiin sulkeakseen tämän kiertotienä toimivan reitin] (asian T-480/93 kanteen liitteen 9 liite 2); Weekly Rice Market Reportissa todetaan 4.8.1992 (nidos 73, nro 32), että "the situation with Surinam rice via so-called Curacao-Route is completely unchanged. Sellers are still trying to enter the market without paying levies, but buyers prefer to await Commission investigation" [Surinamista peräisin olevan, niin kutsuttua Curacao-reittiä kuljetettavan riisin tila on täysin muuttumaton. Myyjät yrittävät yhä päästä markkinoille ilman maksua, mutta ostajat pitävät parempana odottaa komission tutkimusta] (asian T-480/93 kanteen liitteen 9 liite 2). Lisäksi useissa Antilleilta peräisin olevan riisin myyntisopimuksissa, joita kantajat ovat liittäneet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen esittämäänsä vastaukseen, on sellaisia lausekkeita, joiden mukaan sopimusehdot neuvotellaan uudelleen, jos tuontia koskevia oikeussääntöjä muutetaan sopimuksen tekemisen jälkeen. Kantajien väitettä, jonka mukaan nämä lausekkeet tarkoittavat ainoastaan mahdollista uuden MMA-päätöksen tekemisestä, ei voida hyväksyä. Uusin MMA-päätös tehtiin vuonna 1991, joten uusi päätös täytyisi tehdä aikaisintaan vuonna 1996 perustamissopimuksen 136 artiklan nojalla. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siis toteaa, että näillä lausekkeilla varauduttiin siihen, että Antilleilta peräisin olevan riisin yhteisöön tuontia koskevaa järjestelmää mahdollisesti muutetaan toteuttamalla suojatoimenpiteitä.

208 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että kantajien esittämät virhe tai vahinko eivät kumpikaan ole sellaisia, että yhteisö olisi sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa. Vahingonkorvausvaatimukset on siis hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

209 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohdan mukaan jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu neljäs jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Alankomaiden Antilleilta peräisin olevaa riisiä koskevien suojatoimenpiteiden toteuttamisesta 25 päivänä helmikuuta 1993 tehdyn päätöksen 93/127/ETY 1 artiklan 1 kohta kumotaan.

2) Muilta osin kanne hylätään.

3) Komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan ja velvoitetaan korvaamaan kolmasosa kantajien oikeudenkäyntikuluista. Kantajat vastaavat kahdesta kolmasosasta omista oikeudenkäyntikuluistaan. Väliintulijat vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Lenaerts Schintgen Briët

García-Valdecasas Bellamy

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä syyskuuta 1995.

H. Jung K. Lenaerts

kirjaaja laajennetun neljännen jaoston puheenjohtaja